

Мовно-літературна освітня галузь

**Модельна навчальна програма
«Зарубіжна література. 7–9 класи»**

для закладів загальної середньої освіти

(авторки Волощук Є.В., Слободянюк О.М.)

Волощук Євгенія Валентинівна – доктор філологічних наук, старший науковий співробітник, науковий співробітник Європейського університету Віадрина (Франкфурт-на-Одері, Німеччина), вчитель-методист зарубіжної літератури, 096-277-32-35
ievgeniivoloshchuk18@gmail.com

Слободянюк Олена Михайлівна – вчитель-методист, відмінник освіти, директор ліцею № 32 м. Житомира

2023 р.

Пояснювальна записка

Предмет «Зарубіжна література» відіграє важливу роль у системі мовно-літературної освіти. Насамперед тому, що за допомогою найкращих творів світового красномовства він відкриває українському школяреві розмаїття культур різних країн, складність і багатогранність людських стосунків та почуттів, історію духовного розвитку людства, відображену в літературних творах.

Модельну навчальну програму (далі – МНП) із зарубіжної літератури для 7–9 класів (груп) закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» (2017 р.), Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898). Ця програма є складовою частиною типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2021 р. № 235).

Пропоновану МНП зорієнтовано на реалізацію **загальної мети мовно-літературної освітньої галузі**, сформульованої в Державному стандарті базової середньої освіти так: *«Метою мовно-літературної освітньої галузі є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень».*

Перехід до **базового предметного навчання в 7–9 класах** має надати учням поштовх до усвідомлення змістового та естетичного розмаїття пропонуваного до вивчення художніх творів, які здебільшого належать до літературного канону зарубіжної літератури й відповідають віковим особливостям школярів. Разом з художніми текстами минулих епох у програмі для 7–9 класів представлені сучасні твори, що здобули популярність у юних читачів. Мета викладання зарубіжної літератури має свою специфіку в кожному класі базового навчання, адже вони мають різні «наскрізні лінії» вивчення художніх творів у кожному навчальному році. Так, концептуальним стрижнем програми із зарубіжної літератури в 7 класі є досвід художнього відтворення та осмислення *історичних* подій у різних жанрах та національних літературах. Водночас до програми 7 класу включено розділ, що акцентує увагу на фантастичних світах і перетворенні реальності на фантастичну дійсність. Програма 8 класу сфокусована на *пізнавальному* потенціалі аспектів (у широкому сенсі) художньої літератури, за допомогою якого людина пізнає зовнішню реальність, власний внутрішній світ, почуття, думки та вчинки інших людей, а також замислюється над питаннями сенсу та моральних цінностей людського буття. Спираючись на попередній досвід викладання зарубіжної літератури, автори подають у програмі 9 класу *мікромодель історії світової літератури від давнини до сьогодення*, що надає можливість учням ознайомитися з визначними літературними явищами різних епох і скласти уявлення про художню літературу в контексті її порівняння з іншими видами мистецтв, а також поглибити раніше набуті знання про оригінал та його переклади, завдяки яким іншомовні твори інтегруються в поле української культури. Відтак у 7–9 класах жанрово-тематичний принцип доповнюється історико-літературним принципом, розширюється коло теоретико-літературних понять, учні заохочуються до творчого опрацювання художніх текстів та роздумів щодо їхнього сенсу. Спільним для програми обох циклів є настанова її авторок-укладачок на те, що читання має приносити школярам

насолоду, вчити їх мислити, визначати й використовувати в практичній життєвій діяльності базові моральні та культурні цінності, прищеплювати їм толерантність до представників інших культур, розширювати їхнє видноколо, допомагати їм користуватися в сьогоднішньому складному світі.

Відповідно до мети для базового навчання визначаються такі **завдання**:

- залучати учнів до читання художньої літератури, розширювати коло їхніх читацьких уподобань за рахунок перлин світового красного письменства;
- вчити школярів опрацьовувати художню літературу як засіб пізнання історії, навколишнього світу та особистості;
- передати уявлення про загальну логіку перебігу історії літератури від давнини до сьогодення;
- знайомити учнів з найвизначнішими літературними напрямками та поглиблювати їхні знання про літературні жанри та художні засоби;
- розвивати вміння школярів аналітично читати художні тексти, сприймати й використовувати у безпосередній життєвій діяльності відтворені в літературі моральні цінності та оцінки, а також висловлювати власну думку щодо прочитаного;
- розвивати критичне та абстрактне мислення, а також естетичний смак;
- удосконалювати рівень володіння українською літературною мовою, а також спілкування й читання іноземними мовами;
- виховувати толерантність до думок інших людей, зокрема представників інших культур та традицій, а також зміцнювати здатність до міжкультурного діалогу.

З відповідним **компетентнісним потенціалом** мовно-літературної освітньої галузі та основними складниками **базових знань** користувач МНП може ознайомитись у Додатку 1 до Державного стандарту. Компетентнісний потенціал предмета «Зарубіжна література» представлено нижче, після опису структури МНП.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання з мовно-літературної освітньої галузі для класів (груп) з українською мовою навчання вказано в Додатку 2 до Державного стандарту. Зазначені вимоги насамперед передбачають, що учень:

«- взаємодіє з іншими особами в усній формі, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

- сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, зокрема інформаційних та художніх текстах класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), медіатекстах, та використовує інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку;

- висловлює власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіє з іншими особами у письмовій формі, зокрема інтерпретуючи інформаційні та художні тексти класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних); у разі потреби взаємодіє з іншими особами в цифровому просторі, дотримується норм літературної мови;

- досліджує індивідуальне мовлення, використовує мову для власної мовної творчості, спостерігає за мовними та літературними явищами, аналізує їх».

Концепція пропонованої МНП із зарубіжної літератури для 7–9 класів закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання спирається на низку **положень**, які відповідають сучасним викликам літературної освіти.

1. Особистісний підхід («учнєцентризм»), який передбачає передусім спрямованість навчального процесу на всебічний розвиток особистості учня/учениці, творчий розвиток і забезпечення можливостей для самореалізації учня/учениці та врахування вікових особливостей школярів.

2. Естетичний принцип. Художня досконалість творів, їхнє значення для розвитку світової культури та формування ціннісних орієнтирів – один з найважливіших критеріїв включення того чи того тексту до МНП.

3. Поєднання класичної та сучасної літератури. Художні твори, що ввійшли до МНП, *належать до шкільного літературного канону*, тобто до сукупності текстів, які вже понад чверть століття вивчаються в українських школах і пройшли випробування часом. Водночас є нагальна потреба осучаснити й розширити шкільний літературний канон за рахунок тих творів світового письменства, які ще не здобули сталої наукової оцінки, але припали до душі юним читачам.

4. Репрезентативний принцип. На відміну від предмета «Українська література», який охоплює найзначніші періоди та постаті рідної літератури, предмет «Зарубіжна література» вибірково знайомить з репрезентативними взірцями різної тематики, жанрів, національних традицій тощо.

5. Підсилений етичний складник. Цей принцип у пропонованій МНП зумовлено тим, що зі збільшенням свобод у суспільстві зростає потреба посилити відповідальність особистості за власний моральний вибір. І саме літературні твори з порушеними в них моральними питаннями та проблемами, дослідженням людських характерів, взаємин та суспільного життя надає для такого виховання величезні можливості, зокрема і для виховання толерантності й гуманізму. З огляду на те, що християнство має фундаментальне значення для розвитку європейської та української культури та моральних цінностей, а більшість включених до програми творів слов'янських, європейських або американських авторів у той чи той спосіб пов'язані з християнською моральною системою та образністю, до програми 7–9 класів було введено рубрику «Біблія – духовна скарбниця людства», у якій звертається увага учнів на використання біблійних образів у світовій художній літературі та інших видах мистецтва. У цьому контексті підручники та уроки за пропонованою МНП можна доповнити рубрикою «Християнські сюжети та образи в зарубіжній літературі».

6. Розширений українознавчий компонент. Традиційний для предмета «Зарубіжна література» українознавчий компонент у пропонованій МНП суттєво розширюється й концептуально доповнюється. По-перше, як і в попередніх програмах, твори зарубіжної літератури подаються у перекладах українською мовою, що збагачує українську мову учня. По-друге, пропонована МНП включає тексти іншомовних авторів, які народились, певний час та/або все життя жили на українських територіях. Вивчення їхньої творчості слід розглядати не лише з точки зору естетичної значущості їхніх творів, а й з огляду на їхню належність багатокультурній спадщині України. Саме тому до МНП включені народні казки національних меншин України, твори іншомовних письменників, пов'язаних з Україною, наприклад, вірші єврейських літераторів, що писали мовою їдиш, або німецькомовних авторів з Буковини. Слід наголосити, що такі автори поєднують Україну зі світом, несуть свої уявлення про неї в інші культури.

7. Інтердисциплінарний потенціал курсу. Варто зазначити, що сучасна гуманітаристика, а також вища й шкільна освіта розвиваються в міждисциплінарній парадигмі. З огляду на це в МНП враховано:

- зв'язок з предметом «Українська література», який реалізується через порівняння текстів, дослідження численних контактів українських авторів із зарубіжними, ознайомлення з працею українських майстрів перекладу та роботами дослідників української та зарубіжної літератур;
- перетини між українською та зарубіжною літературами у межах рубрики «Література рідного краю», репрезентованої творами регіональних письменників, які писали мовою національних меншин;
- зв'язок з вивченням іноземних мов, передусім за рахунок долучення уривків з оригіналів;
- зв'язок із всесвітньої історією та історією культури, що дозволяє вибудувати історико-культурний контекст художніх творів, що вивчаються;
- зв'язок літератури з різними видами мистецтва, що суттєво доповнює культурологічний контекст;
- зв'язок літератури з предметами природознавчого та суспільствознавчого циклів.

8. Академічна свобода вчителя/автора підручника. Можливості для її реалізації передбачено в рубриках МНП як на рівні добору художніх творів («Зміст навчального предмета») так і на рівні видів навчальної діяльності» (детальніше про це див. нижче).

МНП містить пояснювальну записку та основну частину, у якій представлено очікувані результати навчання, зміст навчального предмета та види навчальної діяльності.

Зазначені структурні компоненти МНП послідовно описуються для кожного класу та щільно взаємопов'язані.

У рубриці «**Очікувані результати навчання**» (ОРН) враховано «Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм», згідно з якими ОРН – *«це компетентності, яких набувають учні на певному етапі освітнього процесу»* та які *«відображають обов'язкові результати навчання (загальні, конкретні орієнтири для оцінювання) з відповідної освітньої галузі, визначеної Державним стандартом базової середньої освіти»*. Для предмета «Зарубіжна література» основу ОРН надає Додаток 2 Державного стандарту. У МНП збережено формулювання, орієнтовані на детальніший опис обов'язкових результатів навчання – рівень орієнтирів для оцінювання. У кожному класі ОРН структуровано за чотирма групами результатів навчання учнів (далі – ГРН) згідно з Додатком 2 до Державного стандарту. У дужках подано домінуючу характеристику кожної з ГРН.

- ГРН 1 *«Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях» (сприйняття та комунікація);*
- ГРН 2. *«Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду» (читання, аналіз, інтерпретація);*
- ГРН 3. *«Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами; взаємодія з іншими особами в цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови» (висловлювання думок);*
- ГРН 4. *«Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу» (мова та мовлення).*

Ці домінуючі характеристики ГРН вказані у програмі за відповідними номерами у рубриці «Очікувані результати навчання». Оскільки види навчальної діяльності (ВНД) слугують досягненню ОРН під час вивчення змісту навчального предмета, то домінуючі характеристики ГРН використовуються у програмі також для їхнього структурування. Відтак для кожної конкретної теми подано 4 типи ГРН, яким відповідають 4 типи ВНД.

У рубриці «**Зміст навчального предмета**» представлено теми основних розділів, короткі анотації до них, рекомендоване коло читання та додаткові орієнтири для вчителя/автора підручника, що стосуються теорії літератури, культурного контексту, міжпредметних зв'язків та українознавчого потенціалу предмета. Готуючи матеріали цієї рубрики, укладачки спиралися передусім на програму із зарубіжної літератури 2001 р. (за редакцією Д. В. Затонського, К. О. Шахової, Є. В. Волощук, керівник авторського колективу – Б. Б. Шалагінов), а також найкращі доробки й напрацювання наступних програм, до творення яких долучалися відомі українські науковці, методисти та вчителі. Цей змістовий компонент програми вибудовано на основі концентричного принципу, доповненого лінійними елементами: програма кожного класу починається з літературних явищ давнини й завершується творами другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Авторки також намагалися врахувати розвиток літературознавчої і методичної думки ХХІ ст., сучасний європейський досвід, а також еволюцію уподобань генерації «цифрової доби».

Матеріал подано для кожного класу окремо, його поділ на семестри та розподіл годин за темами здійснює вчитель. Матеріал розділу викладено від теми до теми. Після кожної теми учитель/автор підручника знайде коротку *анотацію*, яка окреслює основний зміст теми. Услід за анотацією користувач МНП знайде рубрику «*Коло читання*», що стосується безпосередньо текстів, які можуть вивчатися в межах конкретної теми. «Коло читання» складається з інваріантного та варіативного компонентів.

До **інваріантного компоненту** входять твори, пропоновані як обов'язкові до читання (обов'язковий мінімум).

Варіативний компонент програми складається з двох частин.

«*Варіативний компонент 1. Рекомендовані твори*»: тут пропоновано низку творів на вибір, аби полегшити вчителю/авторові пошук відповідних текстів.

У «*Варіативному компоненті 2*» назви творів не вказані, натомість зазначено їхнє тематичне або жанрове спрямування, що відповідає темі розділу (наприклад, народні чи літературні казки), які вчитель/автор підручника добирає самостійно. Наявність такого «віконця» дасть змогу вчителю/авторові підручника не лише реалізувати власну академічну свободу, а й оперативно реагувати на нові твори, що будуть створені протягом наступних років, з'являтимуться на книжковому ринку України та викликатимуть живий інтерес учнів (як, скажімо, це свого часу відбулося з книжками Джоан Роулінг).

Варто зазначити, що вчитель може обрати один із творів, який рекомендують укладачки програми (варіативний компонент 1), або запропонувати твір на власний вибір (варіативний компонент 2), з огляду на особисті вподобання і потреби конкретного класу, розподіл годин на вивчення теми, або ж узяти твори з обох рубрик.

Услід за пропонованими текстами («Коло читання») даються додаткові орієнтири для вчителя/автора підручника:

- **теорія літератури (ТЛ)**, де подано терміни, що дасть змогу опанувати матеріал предмета «Зарубіжна література»;

- **культурний контекст (КК)** висвітлює передусім зв'язки літератури з іншими видами мистецтва та явищами культури (пов'язаний із загальною культурологічною орієнтацією предмета);
- **міжпредметні зв'язки (МЗ)** – рубрика, що вияснює зв'язки літературної теми з матеріалом інших навчальних предметів (детальніше про це див. «Інтердисциплінарний потенціал предмета»);
- **український мотив (УМ)** – рубрика, що розкриває українознавчий потенціал предмета: зв'язки зарубіжних письменників з Україною, майстерність українських перекладачів, твори іншомовних авторів, біографічно пов'язаних з українськими територіями тощо.

Види навчальної діяльності враховують традиції вітчизняної методики й включають, окрім завдань для фронтальної, групової, парної та індивідуальної роботи, також елементи онлайн-діяльності. Різноманітні види навчальної діяльності забезпечують оптимальне наближення змісту навчального матеріалу до учня і допомагають досягти очікуваних результатів навчання. Варто підкреслити, що перелік видів навчальної діяльності в МНП має рекомендаційний характер і передбачає активну співтворчість вчителів учителів/авторів підручників.

Отже, структурні компоненти програми **взаємопов'язані**: *очікувані результати навчання* досягаються в процесі вивчення відповідних художніх текстів (рубрика «Зміст навчального матеріалу») за допомогою рекомендованих *видів навчальної діяльності*.

Компетентнісний потенціал предмета «Зарубіжна література» для 7–9 класів

1. Вільне володіння державною мовою

Уміння: читати художні тексти класичної та сучасної зарубіжної літератури, розуміти, аналізувати та оцінювати твори; дотримуватися культури мовлення, а також висловлювати власні думки, почуття, погляди в усній та письмовій формі.

Ставлення: цінування української мови, готовність спілкуватися державною мовою, прагнення до ненасильницької комунікації.

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) (1) та іноземними мовами (2)

(1) Уміння: читати рідною мовою, висловлювати думки щодо прочитаних творів зарубіжних авторів в усній та письмовій формі рідною мовою.

Ставлення: готовність спілкуватися рідною мовою, потреба в читанні рідною мовою текстів зарубіжних авторів.

(2) Уміння: використовувати іноземні мови для розширення читацького досвіду, читацьких інтересів (стосовно авторів зарубіжної літератури); здатність адаптуватися до умов спілкування в багатомовному середовищі з використанням потенціалу рідної мови та знань із зарубіжної літератури.

Ставлення: розуміння важливості оволодіння іноземними мовами для міжкультурного спілкування, виявлення розуміння і толерантності до представників інших народів, носіїв інших мов, культур, звичаїв і способу життя.

3. Математична компетентність

Уміння: установлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію, логічно обґрунтовувати висловлену думку.

Ставлення: готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій

Уміння: висловлювати гіпотези, описувати процеси власної діяльності з використанням мовних і мовленнєвих засобів.

Ставлення: прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу.

5. Інноваційність

Уміння: презентувати власні ідеї та інноваційні погляди зрозуміло та грамотно, а також мобілізувати ресурси (зокрема, цифрові джерела) для впровадження інноваційної діяльності.

Ставлення: відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї.

6. Екологічна компетентність

Уміння: використовувати потенціал художніх текстів, зарубіжної літератури щодо висвітлення діяльності людини як частини природи, формування екологічної культури.

Ставлення: інтерес до здобутків українських і зарубіжних авторів, які зробили вагомий внесок у формування та поширення природоохоронних ідей.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність

Уміння: грамотно й безпечно комунікувати в інформаційному просторі, використовувати сучасні цифрові технології для розширення читацького досвіду та кола читацьких інтересів у царині зарубіжної літератури.

Ставлення: задоволення пізнавального інтересу в інформаційному середовищі, прагнення особистісного розвитку як читача творів зарубіжної літератури за допомогою цифрових технологій.

8. Навчання впродовж життя

Уміння: визначати власні комунікативні потреби, цілі та способи їх досягнення, користуватися різними видами бібліотек та вміти орієнтуватися в бібліотечних ресурсах; постійно збагачувати власний словниковий запас через використання словників і довідникових ресурсів, зокрема цифрових.

Ставлення: прагнення вдосконалювати власне мовлення впродовж життя, розуміння ролі читання художніх текстів українських і зарубіжних авторів для гармонійного розвитку та самовдосконалення, прагнення збагачувати свій читацький і мовленнєвий досвід; руйнування власних мовних і культурних бар'єрів, усвідомлення та подолання стереотипів (зокрема, завдяки читанню творів художньої літератури, в яких здійснюється деконструкція стереотипів).

9. Громадянські (1) та соціальні (2) компетентності

(1) *Уміння:* аргументовано та грамотно висловлювати власну громадянську позицію, уникати дискримінації інших осіб у своїх висловлюваннях та діях, обстоювати особистісні ціннісні орієнтири.

Ставлення: сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у художніх текстах зарубіжних авторів, шанування української культури, толерантне ставлення до інших культур, відкритість до культурного різноманіття за допомогою вивчення зарубіжної літератури.

(2) *Уміння:* використовувати ефективні комунікативні стратегії для співпраці в групі, обирати мову ненасильницького спілкування, виявляти в художніх текстах українських і зарубіжних авторів соціально важливий зміст.

Ставлення: готовність до налагодження контактів з іншими особами за допомогою різноманітних мовних засобів, прагнення до пізнання суспільного досвіду України та інших держав через мову та культуру, зокрема літературні твори українських і зарубіжних авторів.

10. Культурна компетентність

Уміння: застосовувати мову для духовного, культурного та національного самовираження, читати, аналізувати та інтерпретувати тексти українських і зарубіжних авторів, сприймати та осмислювати цінності, актуалізовані в художніх текстах українських і зарубіжних авторів, використовувати досвід взаємодії з творами мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду, створювати тексти з вираженням власних ідей, досвіду й почуттів, добирати художні тексти для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб.

Ставлення: потреба в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним, цінування художньої літератури як мистецтва слова в контексті духовних надбань людства, зацікавленість світовими культурними здобутками, готовність сприймати літературний твір як структуру, відкрити до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.

11. Підприємливість та фінансова грамотність

Уміння: презентувати власну ідею та ініціативи зрозуміло та грамотно, представляти державною/рідною/іноземною мовою власні вміння.

Ставлення: готовність брати відповідальність за себе та інших, розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішної самореалізації.

Загалом програма спрямована на те, аби поєднати наявний досвід шкільного викладання зарубіжної літератури з концептуальними засадами та стратегіями Нової української школи, а вироблений вітчизняною методикою інструментарій – із сучасними європейськими підходами. Максимально розвантажуючи інваріантний перелік творів, вона водночас пропонує широкі можливості для його доповнення й збагачення тими творами, які вчителі та автори підручників обирають на основі рекомендованих творів або самостійно. Відтак МНП становить собою документ, відкритий для подальших трансформацій, професійного діалогу та активної співтворчості усіх користувачів.

7 клас

Рекомендована кількість годин: 1,5 год на тиждень (52,5 год за навчальний рік)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності (рекомендовані)
-------------------------------	---	--

ВСТУП

<p>Учень/учениця:</p> <p>1) <i>Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), структуруючи інформацію;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів науково-публіцистичного стилю, зокрема</p>	<p>Історія та вигадка в літературі</p> <p>Історія в літературі й література в історії. Відтворення історичних подій та історичних постатей у художніх творах. Історія та вигадка. Реальність у фантастичних творах. Моральні цінності у літературному зображенні історичних, незвичайних і фантастичних подій. Категорії літератури: прекрасне й потворне, героїчне, комічне й трагічне.</p> <p>ТЛ. Історизм. Уявлення про прекрасне й потворне, героїчне, комічне й трагічне.</p> <p>КК. Література та інші види мистецтва.</p>	<p>1) <i>Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання вступної інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням, з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); дискусія про зображення історії та вигадки в літературі, реальності та фантастики в літературі, моральні цінності в літературному зображенні; перегляд слайд-презентації щодо категорій літератури: прекрасне й потворне, героїчне, комічне й трагічне.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне,</p>
--	---	---

<p>фрагментарних;</p> <p>використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для створення власного висловлювання про моральні цінності в літературних творах.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно, спираючись на власний читацький досвід;</p> <p>обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми щодо моральних цінностей у літературному зображенні історичних, незвичайних і фантастичних подій.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць.</p>	<p>МЗ. Література та історія та історія культури.</p> <p>УМ. Історичні та фантастичні події у творах українських письменників.</p>	<p>ланцюжком, вибіркоче, виразне та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); створення власного висловлювання про зображення історії та вигадки в літературі, реальності та фантастики в літературних творах; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («історизм, «категорія літератури», «прекрасне» й «потворне», «героїчне», «комічне» й «трагічне»).</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>Нотування почутого / прочитаного / переглянутого; складання інфографіки по змісту категорій літератури; складання та обговорення переліків творів у зображенні історичних, незвичайних і фантастичних подій та порушених в них моральних питань для читання.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в усному мовленні, прочитаних текстах;</p> <p>застосування в мовленні літературознавчих термінів («історизм, «категорія літератури», «прекрасне» й «потворне», «героїчне», «комічне» й «трагічне»).</p>
---	--	--

ЧАСТИНА 1. БІБЛІЯ – ДУХОВНА СКАРБНИЦЯ ЛЮДСТВА

Учень/учениця:

1) *Сприйняття та комунікація:*

свідомо **застосовує прийоми** активного слухання;

відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних біблійних оповідей та притч, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;

обговорює актуальність почутого/прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування;

переказує біблійні оповіді із Старого та Нового Заповіту докладно, стисло, вибірково, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах відповідно до мети і ситуації спілкування;

1.1. Зі Старого Заповіту

Історія Йосипа Прекрасного. Моральні й психологічні причини розправи братів над Йосипом. Порятунок Йосипа з колодязя та його подальший шлях у Єгипті від раба до першого помічника фараона. Нова зустріч Йосипа з братами та прощення. Викриття заздрості й підступності в оповіді. Образ Йосипа як втілення цінностей віри, відданості, чесності й сили прощення. Інакомовний зміст колодязя.

1.2. З Нового Заповіту

Божа Матір. Дитинство Христа. Хрещення Ісуса Христа. Іоан Предтеча. Чудеса Ісуса Христа: примноження хлібів, зцілення десяти прокажених та повернення зору сліпому. Моральні цінності, утверджені в оповідях про чудеса Христа. Інакомовний зміст притч про немилосердного боржника та про вівцю, яка заблукала.

1) *Сприйняття та комунікація:*

Аудіювання інформації, біблійних переказів та притч; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації на сюжети Старого та Нового Заповіту; виступ щодо тематики окремих біблійних переказів розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів; складання і компонування складного плану.

2) *Читання, аналіз, інтерпретація:*

Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, оглядове, навігаційне та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого

<p>окреслює тематику і проблематику почутого / прочитаного повідомлення, художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, доцільно використовує цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>співвідносить зміст сприйнятого біблійного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним, соціокультурним, мистецьким контекстом та сучасністю;</p> <p>коментує власні почуття під час читання текстів (зокрема науково-публіцистичного, художнього тексту, медіатексту) і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, аналізуючи християнські мотиви в літературі і мистецтві, демонструючи навички критичного мислення.</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел,</p>	<p><u><i>Коло читання.</i></u></p> <p><i>Інваріантний компонент.</i> Зі Старого Заповіту. <i>Історія Йосипа Прекрасного.</i></p> <p><i>З Нового Заповіту. Божя Матір. Дитинство Христа. Хрещення Ісуса Христа. Іоан Предтеча. Чудеса Ісуса Христа. Притчі про немилосердного боржника та про віщю, яка заблукала.</i></p> <p>ТЛ. Поглиблення поняття про інакомовне значення художнього образу.</p> <p>КК. Біблійні сюжети та мотиви у літературі та мистецтві.</p> <p>МЗ. Література й давня історія, історія культури.</p> <p>УМ. Біблійні мотиви в українській літературі. Богоматір Оранта у Софії Київській.</p>	<p>(індивідуально, в парах, групах); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); виконання завдань на порівняння (біблійних переказів та ілюстрацій до них, біблійних переказів й знятих на їх основі кінострічки або мультиплікаційної стрічки) створення власного висловлювання про моральні цінності в біблійних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про християнські мотиви в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять (поглиблення поняття про інакомовне значення художнього образу, розвиток понять «вічний образ», «притча»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); створення власного медійного продукту (фотоколаж, плакат, інфографіка, мальовис тощо) на підставі інформації про прочитані біблійні оповіді та притчі; створення власного письмового тексту (роздум про порушені в біблійних переказах та притчах моральні питання); аналіз власних написаних текстів, редагування написаного; дискусія за прочитаними біблійними переказами та притчами з обговоренням порушених в них моральних проблем.</p>
---	---	---

<p>узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в біблійних переказах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p>		<p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (біблійні крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за біблійними мотивами; застосування в мовленні літературознавчих термінів («вічний образ», «інакомовлення», «притча»).</p>
---	--	---

пояснює зміст біблійних фразеологізмів і використовує їх у мовленні

ЧАСТИНА 2. ІСТОРІЯ В ЛІТЕРАТУРІ

Учень/учениця:

1) Сприйняття та комунікація:

свідомо застосовує прийоми активного слухання;

відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних легенд, народних та літературних балад, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;

обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних легенд та балад, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості творів, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;

переказує сюжет почутих/прочитаних легенд, народних та літературних балад (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;

2.1. Легенди та балади

Легенди та народні балади

Легенди середньовічної Європи. Розвиток жанру балади; його ознаки. Історія та фантазія в легендах і баладах.

З легенд про короля Артура.

Меч і ковадло.

Король Артур і лицарі Круглого столу. Втілення ідеалу лицаря та правителя в образі короля Артура. Ставлення Артура до друзів та ворогів. Казкові елементи в легенді про меч і ковадло.

З народних балад.

Як Робін Гуд став розбійником. Король Лір і його дочки.

Історична основа й народна фантазія в

1) Сприйняття та комунікація:

Аудіювання інформації, легенд та балад; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про жанрові особливості легенд та балад, короткі відомості авторів літературних балад Ф. Шиллера, А. Міцкевича; виступ щодо тематики та проблематики легенд та балад (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів); складання і компонування складного плану, в тому числі і з використанням цитат, характеристика літературних персонажів з прочитаних легенд та балад (король Артур, Робін Гуд, король Лір, Регана, Гонгорелла та Корделія, Делорж, Кунігунда, княжна Світязя та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; власне

<p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, легенд, народних та літературних балад, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості легенд, народних та літературних балад та їх перекладів;</p> <p>використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів легенд та народних і літературних балад;</p> <p>співвідносить зміст легенд та балад з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p>	<p>баладах про Робіна Гуда. Критика суспільних стосунків середньовічної Англії в баладах про Робіна Гуда. Робін Гуд як уособлення народної мрії про героя, захисника від сваволі влади. Ставлення оповідача до Робіна Гуда. Втілення типу «шляхетного розбійника» в образі Робіна Гуда.</p> <p>Тема стосунків батьків і дітей у баладі про короля Ліра. Помилка короля Ліра; причини його трагедії. Образи дочок короля Ліра. Моральні вади Регани й Гонгорелли. Любов Корделії. Король Лір як символічна постать і «вічний образ» світової літератури.</p> <p>Літературні балади</p> <p>Фрідріх Шиллер (1759–1805). Рукавичка.</p> <p>Стислі відомості про автора. Історія створення балади «Рукавичка». Король та його двір у баладі. Жорстокість Кунігунди. Моральні якості Делоржа; сенс його вчинку.</p> <p>Адам Міцкевич (1798–1855). Світязь.</p> <p>Стислі відомості про автора. А. Міцкевич та Україна.</p> <p>Історичний контекст балади «Світязь».</p>	<p>висловлювання з використанням засобів художньої виразності (епітети, метафори, порівняння, гіперболи).</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркоче, виразне, за ролями, оглядове, навігаційне та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); коментування прочитаних легенд та балад, власних вражень від прочитаного; створення власного висловлювання на основі прочитаних легенд та балад; створення власного медіапродукту на основі прочитаних творів («хмари тегів», пост в соціальній мережі, плакат, комікс та інше); порівняння оригіналів та перекладів творів або уривків, жанрових особливостей, тематики, проблематики; розпізнавання композиційних прийомів (обрамлення, кільцева композиція), зображувально-виражальні засоби (гіпербола, метафора, постійний епітет, порівняння, символ); виконання завдань на порівняння (фольклорної та літературної балад, різних перекладів художнього твору, літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки, образів балад (Делорж – Кунігунда, Робін Гуд – шеріф Ноттінгемський, Регана, Гонгорелла – Корделія,</p>
---	--	---

<p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах легенд та балад проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p>знаходить спільне і різне в легендах та баладах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>розпізнає в тексті легенд та балад, як народних, так і літературних, зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;</p> <p>характеризує особливості структури тексту легенд та балад, визначаючи функції та роль композиції обрамлення, кільцевої композиції, мовних засобів у ньому;</p> <p>коментує власні почуття під час читання текстів легенд та балад і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах,</p>	<p>Історія походження озера у творі. Боротьба за свободу. Природний світ і фантастичні елементи у творі.</p> <p><u>Коло читання.</u></p> <p><u>Інваріантний компонент.</u> <i>З легенд про короля Артура. «Меч і ковадло». «Як Робін Гуд став розбійником». «Король Лір і його дочки». Фрідріх Шиллер. «Рукавичка». Адам Міцкевич. Світязь.</i></p> <p><u>Варіативний компонент 1.</u> <i>З легенд про короля Артура. З легенд про Робіна Гуда. Гамельнський щуролов. Р.Л. Стівенсон. Вересковий трунок. Й.В. Гете. Вільшаний король. А. Міцкевич. Альпухара. Ф. Шиллер. Івікові журавлі.</i></p> <p><u>Варіативний компонент 2.</u> <i>Легенди, народні та літературні балади за вибором вчителя (1–2 твори).</i></p> <p>ТЛ. Балада. Символ. Поглиблення поняття «вічні образи».</p> <p>КК. Кіноекранізація «Робін Гуд» (режисер Р. Скотт, США, Велика Британія 2010). Поезії А. Міцкевича й балади Фредеріка Шопена для фортепіано. Мультіплікаційна стрічка «Втрачене</p>	<p>король Лір на початку та в кінці балади тощо), персонажів або сюжетів кількох балад; природного світу і фантастичних елементів у творі); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші)); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в легендах та баладах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення сюжетів та мотивів легенд та балад в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («легенда», «балада», «літературна балада», «символ», поглиблення понять «вічний образ», «антитеза», «гіпербола», «композиція»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); створення власного письмового мовлення (роздум про порушені в прочитаних баладах та легендах питання або власна балада чи легенда); завдання на визначення та\або створення рим, порівнянь, метафор, епітетів, символів – з подальшим коментуванням їхньої художньої ролі; завдання на застосування антитези, кільцевої композиції, символів; відгук про твір мистецтва за мотивами легенд та балад; дискусія за проблематикою легенд та балад; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування</p>
--	--	--

<p>медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, аналізуючи легенди та балади, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт.</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p>	<p>місто Світязь».</p> <p>УМ. Українські перекладачі зарубіжних балад. Українські народні й літературні балади. Українські Робін Гуди – Устим Кармелюк та Олекса Довбуш. Озеро Світязь – одне із семи природних чудес України. Ілюстрації українських художників до легенд та балад (П. Татарников, В. Єрко, Л. Кириленко, О. Зеркалій). Подорож А. Міцкевича українськими містами.</p> <p>МЗ. Історія. Історія культури. Етнографія. Природознавчі науки.</p>	<p>написаного.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, фразеологізми («кинути рукавичку», «зустріч за круглим столом»); відгук про твір мистецтва за мотивами легенд та балад; складання вільних асоціацій, «карти знань», списків дивних ідей та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші); застосування в мовленні літературознавчих термінів («легенда», «балада», «літературна балада», «символ», «вічний образ», «антитеза», «гіпербола», «композиція»).</p>
--	--	--

<p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах легенд та балад; визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок;</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах легенд та балад і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності.</p>		
<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних історичних романів та повістей, акцентуючи увагу на</p>	<p><u>2.2. Історичні постаті й події в літературі</u></p> <p>Історичний роман: романтика минулого</p> <p>Вальтер Скотт. Айвенго (ключові епізоди).</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання інформації, історичних романів та повістей; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), резюмуванням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням та</p>

<p>важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних історичних творів, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p> <p>переказує сюжет почутих/прочитаних ключових епізодів, вибраних епізодів, окремих розділів історичних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, історичних літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні</p>	<p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Вальтер Скотт як засновник жанру історичного роману в європейській літературі. Особливості романів Скотта. Історія створення роману «Айвенго». Зображення історичних подій та постатей у романі; відображення реалій середньовічного суспільства. Лицарська культура й лицарський кодекс честі. Айвенго й Чорний Лицар як взірцеві лицарі. Втілення зворотного боку лицарства, жорстокої сваволі та егоїзму в образі Бріана де Буагільбера. Жіночі образи в романі; лицарський культ Прекрасної Дами. Критика національної й релігійної нетерпимості в романі.</p> <p>Олександр Дюма (1802–1870). Три мушкетери (вибрані епізоди).</p> <p>Стислі відомості про письменника. О. Дюма як автор історично-пригодницьких романів. Французька історія й королівський двір у романі «Три мушкетери». Романтика пригод у творі. Образ д'Артаньяна та його друзів; їхня дружба, відданість і боротьба з ворожими силами. Образи Констанції Бонасьє та Міледі. Кохання й зрада в романі.</p>	<p>іншим); формулювання запитань до почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про жанрові особливості творів на історичну тему, про короткі відомості авторів творів на історичну тематику В. Скотта, А. Дюма, М. Гоголя, Г. Сенкевича, А. Франк, про факти історії, пов'язані з творами, що вивчаються (хрестові походи епохи середньовіччя, Франція в перші десятиліття XVII ст.; Військо Запорізьке в першій половині XVII ст.; національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького 1648–1657 рр.; Голокост); виступ щодо тематики та проблематики історичних творів про лицарство, мушкетерів, козацтво, Голокост (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, в тому числі і з використанням цитат; характеристика літературних персонажів з прочитаних історичних творів (Айвенго, Седрик Сакс, Бріан де Буагільбер, Чорний Лицар, леді Ровена, Ребека, д'Артаньян та його друзі, Констанція Бонасьє, Міледі, Ян Скетуський, Олена Курцевич, Анна та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; характеристика історичних постатей, зображених в літературному творі (Річард Левове Серце, кардинал Рішельє, Богдан Хмельницький, Ярема Вишневецький); порівняльна характеристика літературних персонажів (Айвенго та Бріан де Буагільбер, леді Ровена та Ребека, Констанція Бонасьє та Міледі), складання колективної</p>
---	---	--

<p>особливості історичних романів та повістей та їх перекладів;</p> <p>визначає достовірність, новизну, несуперечливість зображення історичних подій та постатей, що зображуються в історичних літературних творах, відповідність своїм переконанням, поглядам;</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів історичних романів та повістей;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів на історичну тематику з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах історичних творів проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту з урахуванням взаємозв'язків з українською</p>	<p><u>2.3. Українська історія у творах іншомовних авторів України та зарубіжних письменників</u></p> <p>Генрік Сенкевич (1846–1916). Вогнем і мечем (уривки).</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Зображення в романі «Вогнем і мечем» національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького.</p> <p>Постать Богдана Хмельницького в романі. Лінія кохання у творі.</p> <p><u>2.4. Трагічні сторінки історії XX ст. у документальній літературі</u></p> <p>Анна Франк (1929–1945). Щоденник (уривки)</p> <p>Анна Франк – жертва Голокосту. Біографічний та історичний контекст її «Щоденника». Зображення життя переслідуваних нацистами євреїв очима дівчинки-підлітка. Внутрішній моральний опір оповідачки злочинному антилюдському тиску нацистської ідеології.</p> <p><i>Коло читання.</i></p> <p><i>Інваріантний компонент. Вальтер Скотт. Айвенго (ключові епізоди).</i></p>	<p>характеристики (мушкетери, лицарі, козаки); порівняння зображення історичних подій та особистостей в історичній науці та літературі; виконання завдань на порівняння (літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності (епітети, метафори, порівняння, символи).</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркоче, виразне, навігаційне та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); коментування прочитаних творів на історичну тему, власних вражень від прочитаного; створення власного висловлювання на основі прочитаних історичних творів; створення власного медіа продукту на основі історичних романів та повістей («хмари тегів», пост в соціальній мережі, плакат, бук трейлер, скрайбінг та інше); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші)); порівняння оригіналів та перекладів творів або уривків, жанрових особливостей, тематики, проблематики історичних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного</p>
---	--	---

<p>історією;</p> <p>розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну історичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду;</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів історичних творів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в історичних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>розпізнає в тексті історичних романів та повістей, зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;</p> <p>характеризує особливості структури тексту історичного роману та повісті, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому;</p> <p>коментує власні почуття під час читання творів про</p>	<p><i>Олександр Дюма. Три мушкетери (вибрані епізоди). Генрік Сенкевич. Вогнем і мечем (уривки). Анна Франк. Щоденник (уривки).</i></p> <p><i>Варіативний компонент 1: Марк Твен. «Принц і злидар». «Янки при дворі короля Артура». О. Дюма. «Королева Марго». Р. Сабатіні «Одіссея капітана Блада».</i></p> <p><i>Варіативний компонент 2: Історичні романи та повісті (1 твір за вибором вчителя).</i></p> <p>ТЛ. Поняття «історичний роман», «історична повість», «інтрига», «документальна література», «щоденник». Поглиблення поняття «антитеза», «героїчне».</p> <p>КК. Історична тема в живописі. Картини Ежена Делакруа за мотивами роману «Айвенго». Образи запорожців у живописі. Кіноекранізації романів «Айвенго» та «Вогнем і мечем».</p> <p>УМ. Історична тематика в українській літературі. Історична повість І. Франка «Захар Беркут», твори тетралогії В. Малика про козака Арсена Звенигору «Таємний посол» («Посол Урус-Шайтана», «Фірман султана», «Чорний вершник», «Шовковий шнурок»), повість</p>	<p>персонажа, колективного портрету, зображувально-виражальні засоби (метафора, постійний епітет, порівняння, символ); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення історичних подій та особистостей в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («історичний роман», «історична повість», «інтрига», «національний колорит», «документальна література», поглиблення поняття «антитеза», уявлень про «героїчне»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); доповнення / змінювання / створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи, щоденника в розповідь від третьої особи; створення власного письмового мовлення (характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, колективний портрет, роздум про порушені в прочитаних історичних творах проблеми, написання власного щоденника); завдання на застосування антитези, національного колориту, елементів щоденника; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів на історичну тему; дискусія за проблематикою історичних творів;</p>
---	---	---

<p>історичні події та постаті і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, аналізуючи історичні літературні твори, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p>	<p>А. Чайковського «За сестрою». Інтерес М. Гоголя та Г. Сенкевича до української історії. Культура та звичаї українського козацтва. Хотинська та Кам'янець-Подільська фортеці як історичні та культурні пам'ятки України. Кінообраз Богдана Хмельницького у виконанні Богдана Ступки.</p> <p>Ілюстрації українських художників до романів «Айвенго» В. Скотта (М. Ломакін), «Три мушкетери» О. Дюма (С. Якутович), роману «Вогнем і мечем» Г. Сенкевича (С. Батовський-Качор). Мультиплікаційні стрічки за «Щоденником» Анни Франк.</p> <p>МЗ. Література та історія, фольклор, етнографія, архітектура, історія культури.</p>	<p>аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, фразеологізми, крилаті вислови («вогнем і мечем», «як три мушкетери», «Один за всіх, всі за одного» (О. Дюма) тощо); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних історичних романів та повістей; складання асоціативної хвилі, ментальної карти, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта, ромашка Блума, «шість капелюхів» та інші); аналіз та порівняння авторського стилю авторів історичних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («історичний роман», «історична повість», «інтрига», «національний колорит», «антитеза», «героїчне», «документальна література»).</p>
--	---	--

<p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах історичних творів;</p> <p>виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок;</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах історичних романів та повістей і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p>		
---	--	--

<p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.</p>		
---	--	--

ЧАСТИНА 3. НЕЗВИЧАЙНЕ ТА ФАНТАСТИЧНЕ В ЛІТЕРАТУРІ

<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних детективних та фентезійних творів, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p>	<p><u>3.1. Незвичайні історії: класика детектива</u></p> <p>Едгар Алан По (1809–1849). Золотий жук (скорочено).</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Жанр детективу; його ознаки.</p> <p>Особливості детективних творів Е. А. По.</p> <p>Пошуки скарбу в оповіданні «Золотий жук». Риси характеру Леррана.</p> <p>Композиційний прийом «розповіді в</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання інформації, детективних та фентезійних творів; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), резюмуванням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням та іншим); формулювання запитань до почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації</p>
---	---	--

<p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних детективних та фентезійних творів, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p> <p>переказує сюжет почутих/прочитаних детективних оповідань та ключових епізодів творів фентезі (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення на прикладах методу дедукції з детективних оповідань;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, детективних і фентезійних літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні</p>	<p>розповіді». Функції оповідача у творі.</p> <p>Артур Конан Дойл (1859–1930). Пістрява стрічка (скорочено).</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Загальна характеристика серії детективів про Шерлока Холмса. Специфіка побудови детективного сюжету у творах А. Конан Дойла. Унікальні аналітичні здібності Шерлока Холмса, його внутрішня шляхетність, боротьба за справедливість та співчуття скривдженим. Образ доктора Вотсона – вірного товариша й «наївного учня».</p> <p>Агата Крісті (1890–1976). «Вівторковий вечірній клуб».</p> <p>Стислі відомості про письменницю. Міс Марпл і Еркюль Пуаро як наскрізні персонажі детективних циклів А. Крісті. Критика суспільства й вад людської природи у творі «Вівторковий вечірній клуб». Характер міс Марпл; її детективний талант і відданість моральним цінностям.</p> <p><i>Коло читання.</i></p>	<p>про короткі відомості про авторів детективних та фентезійних творів Е. А. По, А. К. Дойла, А. Крісті, Н. Геймана, Д. В. Джонс та інших; виступ щодо тематики та проблематики детективних оповідань та фентезійних романів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, в тому числі цитатного; характеристика літературних персонажів (Шерлок Холмс, Вотсон, міс Марпл, Лергран, Пітер, Сьюзен, Люсі, Едмонд Певенсі, Аслан, дівчина-зірка, Софі та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (Шерлок Холмс і Вотсон, Шерлок Холмс і Лестрейд, Аслан і Біла Відьма); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності (епітети, метафори, порівняння).</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); коментування прочитаних творів детективного та фентезійного жанрів, створення власного</p>
--	---	--

<p>особливості детективних та фентезійних оповідань і романів;</p> <p>пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях;</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та вираження власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших;</p> <p>знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів детективного та фентезійного жанрів;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів у жанрі детективу та фентезі з історичним і соціокультурним</p>	<p><i><u>Інваріантний компонент.</u> Едгар Алан По. «Золотий жук» (скорочено). Артур Конан Дойл. «Пістрява стрічка». Агата Крісті. «Вікторковий вечірній клуб» (із циклу «Тринадцять загадкових випадків»)</i></p> <p><i><u>Варіативний компонент 1.</u> А. Конан Дойл. «Спілка рудих». А. Крісті. «Синя герань» та інші твори з циклу «Тринадцять загадкових випадків». «Зірка Заходу» та інші твори зі збірки «Пуаро веде слідство».</i></p> <p><i><u>Варіативний компонент 2.</u> Детективні твори (1 твір за вибором вчителя).</i></p> <p>ТЛ. Поняття «детектив», «оповідач», «сюжетні елементи», «детективна інтрига». Початкові уявлення про наскрізних персонажів та цикли літературних творів.</p> <p>КК. Екранізації «Золотого жука» Е. А. По. Кінематографічна шерлокіана.</p> <p>УМ. Детективний жанр в українській літературі (твори В. Винниченка, М. Далекого, Ю. Дольд-Михайлика, А. Куркова та ін.).</p> <p>МЗ. Література та історія, інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»</p>	<p>висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі детективних, фентезійних романів та оповідань («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші»); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики детективних, фентезійних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа, зображувально-виражальні засоби (метафора, епітет, порівняння, символ); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних детективів та фентезі в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («детектив», «оповідач», «фентезі», «елементи сюжету», «детективна інтрига»), уявлень про наскрізних персонажів та цикли літературних творів.</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, карта тощо); створення власного письмового</p>
---	--	---

<p>контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах детективних та фентезійних творів проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту з урахуванням взаємозв'язків з українською історією;</p> <p>розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду;</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів детективів та фентезі на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в детективних та фентезійних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>розпізнає в тексті детективної та фентезійної літератури, зображувально-виражальні засоби, ознаки автоського стилю;</p>	<p><u>3.2. Фантастичні історії</u></p> <p>Клайв Стейплз Льюїс (1898–1963). Лев, Чаклунка і стара шафа (ключові епізоди).</p> <p>Стислі відомості про письменника.</p> <p>Задум циклу «Хроніки Нарнії». Ознаки жанру фентезі. Чарівна країна Нарнія та її мешканці у книзі «Лев, Чаклунка і стара шафа». Зображення боротьби добра та зла у творі; образи Лева Аслана та Білої Чарівниці. Образи дітей; їхнє моральне дорослішання в Нарнії. Зрада й спокута Едмунда. Християнські ідеї та міфологічні мотиви в повісті.</p> <p>Ніл Гейман (нар. 1960 р.).</p> <p>Зоряний пил (уривки)</p> <p>Стислі відомості про письменника.</p> <p>Тема пошуку мрії у творі «Зоряний пил». Внутрішні зміни головного героя упродовж його подорожі Чарівною Країною. Протиставлення справжнього й ілюзорного кохання у творі. Образ дівчини-зірки. Фантастичні персонажі та їхні функції в сюжеті. Традиції фентезі у творі.</p>	<p>мовлення (характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення / змінювання / створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологах; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів детективного та фентезійного жанрів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів детективу та фентезі; складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта, фішбоун, «шість капелюхів» та інші); імпровізаційні вправи з текстом (фанфік, колаж, буктрейлер, сценарій кінофільму, комікс); застосування в мовленні літературознавчих термінів («детектив», «оповідач», «фентезі», «елементи сюжету», «детективна інтрига», «цикл літературних творів»).</p>
--	--	---

<p>характеризує особливості структури тексту детективу та фентезі, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому;</p> <p>коментує власні почуття під час читання творів і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, аналізуючи детективні та фентезійні твори, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт.</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі</p>	<p>Діана Вінн Джонс (1934–2011). Мандрівний замок Хаула (уривки)</p> <p>Стислі відомості про авторку.</p> <p>Казкова країна Інгарія. Пригоди зачарованої Софі на шляху до її звільнення. Чарівник Хаул та його мандрівний замок. Зіткнення темних і світлих сил в романі.</p> <p><u>Коло читання.</u></p> <p><u>Інваріантний компонент:</u> <i>Клайв Стейплз Льюїс. «Лев, Чаклунка і стара шафа» (ключові епізоди). Ніл Гейман. «Зоряний пил»» (уривки). Діана Вінн Джонс. Мандрівний замок Хаула» (уривки).</i></p> <p><u>Варіативний компонент 1:</u> <i>К. С. Льюїс. «Принц Каспіан. Повернення в Нарнію» та інші твори із циклу «Хроніки Нарнії». Г. Веллз. «Чарівна крамниця». Д. В. Джонс. «Зачароване життя» (із серії «Світи Крестомансі»)</i></p> <p><u>Варіативний компонент 2:</u> <i>З літератури фентезі (1 твір за вибором вчителя).</i></p>	
--	--	--

<p>потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах детективів та фентезі;</p> <p>виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок;</p>	<p>ТЛ. Поняття «фентезі».</p> <p>КК. Екранізації «Хронік Нарнії» К. С. Льюїса та «Зоряного пилу» Н. Геймана. Анімаційний фільм «Мандрівний замок» (реж. Міязакі Хаяо)</p> <p>УМ. Українське фентезі. Історія та вигадка у романі «Сторожова застава» та тетралогії «Джури» В. Рутківського. М. Павленко. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських», Ю. Винничук. «Місце для дракона», В.Аренев. «Порох із драконових кісток».</p> <p>МЗ. Література та культура. Історія і міфологія.</p>	
--	--	--

<p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах детективів і фентезі і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.</p>		
<p>ПІДСУМКИ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ</p>		
<p>Учень/учениця</p> <p>1) <i>Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>окреслює та узагальнює тематику і проблематику почутих/прочитаних літературних творів, медіатексту</p>		<p>1) <i>Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Виступ (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами) щодо узагальнення та</p>

<p>для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує та систематизує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості прочитаних літературних творів;</p> <p>логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів прочитаних творів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитані літературні твори з урахуванням власного читацького досвіду.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p>		<p>систематизації тематики та проблематики прочитаних творів, порівняльної характеристики літературних персонажів та ліричних героїв, жанрів, стильових особливостей програмових текстів; власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності, робота в парах, групах.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі прочитаних творів; творче експериментування з текстами; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>Створення власного письмового мовлення; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Вправи на систематизацію та узагальнення за різноманітними стратегіями, зокрема у царині критичного мислення (щоденник подвійних нотаток, фішбоун, «шість капелюхів» та інші).</p>
---	--	---

<p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i> використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>творчо використовує мовні засоби, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення.</p>			
---	--	--	--

Твори для вивчення напам'ять:

Фрідріх Шіллер «Рукавичка».

8 клас

Рекомендована кількість годин: 1,5 год на тиждень (52,5 год за навчальний рік)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності (рекомендовані)
ВСТУП		
<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p>	<p>Пізнання світу й людини в літературі.</p> <p>Художня література як засіб пізнання світу. Наукові знання й художня картина</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання вступної інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно,</p>

<p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях;</p> <p>формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння;</p> <p>коментує інформацію (зокрема частково неповну), сприйняту з одного чи кількох джерел;</p> <p>коментує окремі аспекти форми почутого повідомлення (літературні твори, що розкривають пізнання світу й людини).</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів науково-публіцистичного стилю, зокрема фрагментарних;</p> <p>використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для створення власного висловлювання про пізнання світу й людини у літературі;</p> <p>логічно і послідовно презентує власні погляди, ідеї,</p>	<p>світу. Літературні мандрівки у просторі та часі. Художнє засвоєння внутрішнього світу людини.</p> <p>ТЛ. Поглиблення понять «художній образ», «внутрішній світ», «художня картина світу», жанр літературних мандрівок.</p> <p>КК. Пізнання світу та людини в мистецтві. Мандрівки в різних видах мистецтва.</p> <p>УМ. Окремі приклади з української літератури до теми.</p> <p>МЗ. Література та географія, історія, астрономія, природознавчі науки.</p>	<p>вибірково, з творчим завданням, з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); дискусія про художню літературу як засіб пізнання світу, різницю між науковими знаннями і художньою картину світу; перегляд слайд-презентації щодо літературних мандрівок у просторі і часі.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); створення власного висловлювання про моральні цінності в літературних творах; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять (поглиблення понять «художній образ», «внутрішній світ», «художній переклад»; поняття «художня картина світу», жанр літературних мандрівок).</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>Нотування почутого / прочитаного / переглянутого; складання інфографіки за</p>
---	---	--

<p>переконавання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади пізнання світу й людини в літературі.</p> <p>3). <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно, спираючись на власний читацький досвід;</p> <p>обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми пізнання світу й людини у літературному зображенні, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади.</p> <p>4). <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі літературні явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних літературних тем і компонентів.</p>		<p>поняттями літературних мандрівок, художнього перекладу; складання та обговорення переліків творів для читання про мандрівки у просторі та часі, художнє засвоєння внутрішнього світу людини.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в усному мовленні, прочитаних текстах; застосування в мовленні літературознавчих термінів («художній образ», «внутрішній світ», «художній переклад», «художня картина світу»), жанр літературних мандрівок</p>
--	--	---

ЧАСТИНА 1. БІБЛІЯ – ДУХОВНА СКАРБНИЦЯ ЛЮДСТВА

<p>Учень/учениця</p> <p>1) <i>Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p>	<p><u>1.1. Зі Старого Заповіту.</u></p> <p>Пророк Мойсей – духовний вождь і політичний лідер єврейського народу. Чудесне спасіння Мойсея; захист</p>	<p>1) <i>Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання інформації, біблійних переказів та притч; переказ прочитаного тексту (стихло, докладно, вибірково, з уточненням, розвитком</p>
--	---	--

<p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних біблійних оповідей, акцентуючи увагу на важливих деталях;</p> <p>обговорює актуальність почутого/прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), зв'язок тексту із ситуацією спілкування;</p> <p>переказує біблійні оповіді Старого та Нового Заповіту докладно, стисло, вибірково, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>виявляє важливі деталі почутого повідомлення (зокрема, художнього тексту, медіатексту) для ілюстрування власного розуміння почутого;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, доцільно використовує цитати, умовні позначення, символи тощо.</p> <p>2). <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>співвідносить зміст сприйнятого біблійного тексту</p>	<p>співвітчизників і втеча. Неопалима купина й покликання Мойсея. Гора Синай і отримання Десяти заповідей; їхній зміст. Символічне значення сюжетів про золотого тельця та блукання єврейського народу пустелею. Вірність Мойсея Богу; його турбота про народ, сміливість, мужність, жертвність, готовність відстоювати правду Божу. Образ Мойсея в європейській культурі.</p> <p>1.2. 3 Нового Заповіту.</p> <p>Учні Ісуса Христа; ставлення Христа до них. Образ апостола Петра в оповіді про ходіння Ісуса по воді; символічний зміст цього сюжету. Апостол Андрій Первозванний; його проповідь на українських теренах і передбачення християнського Києва.</p> <p>Образ Христа в епізодах в'їзду до Єрусалима та під час молитви в Гетсиманському саду. Зречення Петра та його каяття. Зрада Юди та його покарання. Зустріч Христа з апостолами після Воскресіння; апостол Фома. Біблійні «вічні образи».</p> <p><i>Коло читання</i></p> <p><i>Інваріантний компонент 1. Зі Старого</i></p>	<p>думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації на сюжети Старого та Нового Заповіту; виступ щодо тематики окремих біблійних переказів розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів; складання і komponування складного плану; завдання на аналіз деталей.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, оглядове, навігаційне та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах);</p> <p>виконання завдань на порівняння (біблійних переказів та ілюстрацій до них, біблійних переказів й знятих на їх основі кінострічки або мультиплікаційної стрічки, образів Петра і Юди); характеристика біблійних персонажів (Мойсей, апостоли Христа, Юда); створення власного висловлювання про моральні цінності в біблійних творах з врахуванням зв'язків з українською культурою та мистецтвом; створення за допомогою цифрових ресурсів, власного повідомлення або презентації про християнські мотиви в літературі і мистецтві;</p>
---	--	--

<p>(зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним, соціокультурним, мистецьким контекстом та сучасністю;</p> <p>коментує власні почуття під час читання текстів Біблії (зокрема науково-публіцистичного, художнього тексту, медіатексту) і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, аналізуючи християнські мотиви в літературі і мистецтві, демонструючи навички критичного мислення.</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок</p>	<p><i>Заповіту. Історія Мойсея. Неопалима купина. Перехід через Червоне море. Гора Синай та Десять заповідей. Золотий тілець. Блукання в пустелі.</i></p> <p><i>З Нового Заповіту. Христос збирає учнів. В'їзд Христа до Єрусалима. У Гетсиманському саду. Зречення Петра. Зрада Юди. Зустріч Христа з апостолами після його Воскресіння.</i></p> <p>ТЛ. Поглиблення понять «вічні образи», «мотив», «символ».</p> <p>КК. Постать Мойсея в літературі (А. де Вінчі), образотворчому мистецтві («Мойсей» Мікеланджело) та музиці (опера «Мойсей у Єгипті» Дж. Россіні). Євангельські персонажі в живописі («Апостол Петро» П. П. Рубенса, «Гетсиманський сад» Ель Греко, «Арешт Ісуса» та «Зречення Петра» Мікеланджело да Караваджо</p> <p>«Поцілунок Юди» Джотто, Караваджо та ін.)</p> <p>УМ. Андрій Первозваний як перший благовісник Євангелія Христового на землях України. Пам'ятник Апостола</p>	<p>виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять (поглиблення понять «вічний образ», «мотив», «символ»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, нотатки тощо); створення власного медійного продукту (скрайбінг, мальопис тощо) на підставі прочитаних біблійних оповідей; створення власного письмового тексту (розгорнута відповідь на питання, роздум про порушені в біблійних переказах моральні питання); аналіз власних написаних текстів, редагування написаного; дискусія (онлайн-дискусія) за прочитаними біблійними переказами з обговоренням порушених в них проблем.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз та використання окремих мовних явищ в прочитаних текстах (біблійні крилаті вислови – неопалима купина, золотий телець, блукання пустелею сорок років, сад Гетсиманський, зрада Юди, тридцять срібників тощо); пошук ключових слів та опорних словосполучень для власного висловлювання; відгук про твір мистецтва за біблійними мотивами; застосування в мовленні літературознавчих термінів («вічний образ», «мотив», «символ»).</p>
--	---	--

<p>(різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>організовує, проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в біблійних переказах;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних, стилістичних норм;</p> <p>визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в біблійних переказах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).</p>	<p>Андрію в Херсонесі. Андріївська церква (собор Андрія Первозваного) у Києві. Скульптура Ісуса Христа в Гетсиманському саду на куполі каплиці Боїмів у Львові.</p>	
--	---	--

ЧАСТИНА 2. ПІЗНАННЯ СВІТУ Й ЛЮДИНИ В ДАЛЕКИХ МАНДРІВКАХ

<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання ;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів про пізнання світу й людини у далеких мандрівках, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів Гомера, М. де Сервантеса, Д. Дефо, Дж. Свіфта, Ж. Верна, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p> <p>переказує сюжет почутих/прочитаних ключових епізодів, вибраних епізодів, окремих розділів творів з теми «Пізнання світу й людини у далеких мандрівках» (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p>	<p><u>2.1. Довгий шлях додому</u></p> <p>Гомер (бл. VIII – VII до н.е.).</p> <p>З «Одіссеї». Циклоп Поліфем. Між Сциллою і Харибдою. Острів сирен. Повернення додому.</p> <p>Давньогрецькі міфи та їхнє значення для античної культури. Найдавніші літературні обробки давньогрецьких міфів.</p> <p>Гомер – легендарна особистість античної культури.</p> <p>«Одіссея» Гомера – поетична пам'ятка античної доби. Загальна характеристика сюжету «Одіссеї». Світ, який пізнає Одіссея у мандрах. Випробування характеру Одіссея. Символічний зміст повернення Одіссея додому. Фантастичні елементи в гомерівському епосі. Одіссея як «вічний образ».</p> <p><i><u>Коло читання.</u></i></p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання інформації про авторів літературних творів, художніх творів про пізнання світу й людини у далеких мандрівках; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим) (детально), вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму, додаткової розповіді; розгорнути монолог або діалог з питання, що міститься в тексті); формулювання запитань до почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів творів з зазначеної теми: Гомера, М. де Сервантеса, Ж. Верна, Д. Дефо, Дж. Свіфта; виступ щодо тематики та проблематики творів пізнання світу й людини від античності до наукового пізнання та передбачень XIX ст. (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів); складання і компонування складного плану, в тому числі і з використанням цитат; характеристика літературних персонажів з</p>
---	---	---

<p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує стилеві, жанрові, естетичні та мовні особливості творів Гомера, М. де Сервантеса, Д. Дефо, Дж. Свіфта, Ж. Верна та їх перекладів;</p> <p>прогнозує, як зміна форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) впливає на зміст, а зміна змісту впливає на форму;</p> <p>розпізнає основні факти і судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>визначає достовірність, новизну, несуперечливість зображення в літературних творах, відповідність своїм переконанням, поглядам;</p>	<p><i><u>Інваріантний компонент. 3 «Одіссеї» Гомера. Циклон Поліфем. Між Сциллою і Харибдою. Острів сирен. Повернення додому.</u></i></p> <p><i><u>Варіативний компонент 1. Одіссея у лотофагів. Одіссея і Каліпсо. Одіссея у Цірцеї.</u></i></p> <p><i><u>Варіативний компонент 2. Сюжети мандрівок у давньогрецькій міфології (1–2 оповіді).</u></i></p> <p>ТЛ. Поняття «міфологічний цикл», «гекзаметр». Поглиблення поняття «міф».</p> <p>КК. Образи «Одіссеї» у живописі та кіноекранізаціях. «Одіссея» (1997, США, Німеччина, Велика Британія, Італія, реж. А. Кончаловський)</p> <p>УМ. Борис Тен – майстер українського перекладу «Одіссеї» Гомера. Мотиви гомерівської «Одіссеї» в архітектурі Національного дендрологічного парку «Софіївка», архітектор Л. Метцель, м. Умань.</p> <p>МЗ. Література та історія культури, етнографія.</p>	<p>прочитаних творів (Одіссея, Дон Кіхот, Робінзон Крузо, Гуллівер, капітан Немо та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; характеристика особливостей суспільства та цивілізації, зображених в літературному творі (Ліліпутія та її звичаї, за межами цивілізації тощо); порівняльна характеристика літературних персонажів (Дон Кіхот і Санчо Панса, Робінзон і П'ятниця, Гуллівер і ліліпути); виконання завдань на порівняння (літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркове, виразне, прогнозоване, за ролями та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах); коментування прочитаних творів, власних вражень від прочитаного; створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі прочитаного («хмари тегів», пост в соціальній мережі, плакат, буктрейлер, скрайбінг, постер, плакат та інше); порівняння оригіналів та перекладів творів або уривків, жанрових особливостей, тематики, проблематики творів;</p>
--	---	---

<p>характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання художніх текстів;</p> <p>визначає специфіку складників структури текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних родів і жанрів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p>	<p><u>2.2. У пошуках ідеалу</u></p> <p>Мігель де Сервантес Сааведра (1547–1616).</p> <p>Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі (вибрані розділи).</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>«Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» – пародія на середньовічні лицарські романи. Прагнення змінити світ на краще як спонука мандрівок Дон Кіхота й Санчо Панси. Боротьба зі злом; реальний та ілюзорний світи в романі. Антитеза в зображенні Дон Кіхота та Санчо Панси. Риси характерів обох персонажів. Дон Кіхот і Санчо Панса – «вічні образи» світової літератури.</p> <p><u>2.3. Відновити цивілізацію і зберегти себе</u></p> <p>Даніель Дефо (бл. 1660–1731). Робінзон Крузо (ключові епізоди).</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Історія створення роману «Робінзон Крузо». Етапи вибудовування цивілізації на безлюдному острові. Робінзон як будівничий європейської цивілізації. Пафос віри в людину, в її волю до</p>	<p>розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа; зображувально-виражальні засоби (антитеза, гіпербола, метафора, епітет, порівняння, символ тощо); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші)); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення сюжетів Гомера, М. де Сервантеса, Д. Дефо, Дж. Свіфта, Ж. Верна в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («міфологічний цикл», «гекзаметр», «пародія», «памфлет», «гротеск», поглиблення поняття «міф», «антитеза», «роман», «гумор», «сатира», «вічний образ», «наукова фантастика»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Створення проєктів (літературні, дослідницькі, театральні тощо); уявні заочні та віртуальні екскурсії; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); складання реферату, тез; інтерв'ю з літературним героєм; створення репортажів з уявних подорожей та зустрічей; доповнення/змінювання/створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; створення власного письмового</p>
--	--	---

<p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p>розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну історичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду;</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів літературних творів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p>	<p>перетворення світу, розум і практичний досвід. Робінзон і П'ятниця. Алегоричний зміст твору. Християнські мотиви в романі.</p> <p><u>2.4. Фантастичні мандрівки й сатиричне викриття дійсності</u></p> <p>Джонатан Свіфт (1667–1745).</p> <p>Мандри Гуллівера (I частина, ключові епізоди)</p> <p>Стислі відомості про автора. Памфлети Свіфта.</p> <p>Побудова сюжету сатирично-фантастичного роману «Мандри Гуллівера». Алегоричний зміст мандрівок героя; суспільно-політична спрямованість Свіфтової сатири. Суспільні та людські вади у дзеркалі країни ліліпутів. Функції гротеску та фантастичних елементів у творі. Специфіка Свіфтового гуманізму.</p> <p><u>2.5. Подорожі й наукові передбачення</u></p> <p>Жуль Верн (1828–1905).</p> <p>20 тисяч льє під водою (ключові епізоди)</p> <p>Стислі відомості про автора. Жуль Верн – засновник жанру «роману науки» та</p>	<p>мовлення (характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); завдання на застосування пародії, антитези, гумористичних і сатиричних прийомів; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, фразеологізми, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної хвилі, ментальної карти, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта, фішбоун, «шість капелюхів» та інші); аналіз та порівняння авторського стилю авторів прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («міф», «міфологічний цикл», «гексаметр», «пародія», «памфлет», «гротеск», «антитеза», «роман», «гумор», «сатира», «вічний образ», «наукова фантастика»).</p>
--	---	---

<p>розпізнає в тексті прочитаних творів зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;</p> <p>характеризує особливості структури художнього тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому;</p> <p>коментує власні почуття під час читання творів і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт;</p>	<p>творець серії «Незвичайні пригоди».</p> <p>Сутність головного конфлікту та центральні персонажі роману «20 тисяч льє під водою». Причини втечі капітана Немо до підводного світу; критика антигуманного суспільства, побудованого на загарбництві, наживі, експлуатації слабкіших. Бунт Немо проти жорстокої колоніальної політики. Внутрішня шляхетність, прагнення справедливості й свободи, мужність та інші риси характеру капітана Немо. Втілення жуль-вернівського типу вченого в образі П'єра Аронакса. Підводний світ у романі. Поєднання пригодницького та наукового компонентів у творі; наукові передбачення Жуль Верна.</p> <p><u>Коло читання:</u></p> <p><u>Інваріантний компонент.</u> Мігель де Сервантес Сааведра. «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» (вибрані розділи). Джонатан Свіфт. «Мандри Лемюеля Гуллівера» (I частина, ключові епізоди). Даніель Дефо. «Робінзон Крузо» (ключові епізоди). Жуль Верн. «20 тисяч льє під водою» (ключові епізоди)</p> <p><u>Варіативний компонент I.</u> Дж. Свіфт. «Мандри Лемюеля Гуллівера» (II, III та частина). Жуль Верн.</p>	
--	---	--

<p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію (реферат, тези тощо);</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності ;</p> <p>створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику ;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах історичних творів;</p> <p>безпечно спілкується у цифровому середовищі з урахуванням принципів академічної доброчесності;</p>	<p><i>«П'ятнадцятирічний капітан». «Діти капітана Гранта».</i></p> <p><i>Варіативний компонент 2. Пригодницький роман про мандрівки з класичної літератури XVII–XIX ст. (за вибором вчителя)</i></p> <p>ТЛ. Поняття «пародія», «памфлет», «гротеск». Поглиблення понять «антитеза», «сатира», «наукова фантастика».</p> <p>КК. Ілюстрації О. Дом'є, Г. Доре, П. Пікассо, С. Далі та О. Окампо до «Дон Кіхота». Екранізації «Дон Кіхота». Мультфільм за сюжетом «Мандри Гуллівера» режисера М. Флейшера (1939).</p> <p>УМ. «Дон Кіхот» у перекладах М. Лукаша та А. Перепаді. Український поет Майк Йогансен – нащадок родини Сервантесів. Ж. Верн і Марко Вовчок.</p> <p>МЗ. Література й географія, історія, біологія, зоологія, суспільні науки.</p>	
--	--	--

виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;

аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання.

4) Мова та мовлення:

аналізує окремі мовні явища в художніх текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;

взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);

використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;

досліджує власне мовлення, **аналізує** основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.

ЧАСТИНА 3. ПІЗНАТИ САМОГО СЕБЕ

Учень/учениця

1) *Сприйняття та комунікація:*

свідомо **застосовує** прийоми активного слухання;

відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів, що висвітлюють грані людських стосунків, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;

обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів про людські стосунки, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;

переказує сюжет почутих/прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;

самостійно **складає і komponує** складний план, **дає характеристику персонажів** літературного твору,

3.1. Дивовижні миттєвості життя у творах іншомовних авторів з України

Шолом-Алейхем (Шолом Нохумович Рабинович, 1859–1916). Хлопчик Мотл (вибрані розділи)

Зображення єврейського життя на межі XIX–XX ст. Втілення типу «маленької людини», яка з гумором сприймає свої поразки, в образі хлопчика Мотла.

Причини зіткнень хлопчика зі світом дорослих. Його стосунки з рідними та друзями. Змалювання суспільних протиріч, переслідувань євреїв на національному підґрунті та єврейської міграції в повісті. Шолом-алеїхемівський «сміх крізь сльози».

3.2. Зовнішні випробування й внутрішні перемоги

Джеймс Олдрідж (1918–2015). Останній дюйм (скорочено)

Стислі відомості про письменника.

Екстремальна подорож Деві та його

1) *Сприйняття та комунікація:*

Аудіювання художніх прозових і поетичних текстів про грані людських стосунків, інформації про авторів творів Шолом-Алейхема, Дж. Олдріджа; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів прочитаних творів Шолом-Алейхема, Дж. Олдріджа; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, в тому числі цитатного; характеристика літературних персонажів (Мотл, Деві) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (Деві і батько Бен, Мотл і Деві); власне висловлювання з використанням засобів

<p>доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури;</p> <p>характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях;</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та вираження власних поглядів, ідей, переконань;</p>	<p>батька. Вплив подорожі на характери героїв та їхні стосунки. Моральні цінності в оповіданні.</p> <p><u>Коло читання.</u></p> <p><u>Інваріантний компонент.</u></p> <p><i>Шолом-Алейхем. «Хлопчик Мотл» (розділи 1, 7, 13–15). Джеймс Олдрідж. «Останній дюйм» (скорочено)</i></p> <p><u>Варіативний компонент 1. Дж. Олдрідж. «Дивовижний монгол». Шолом-Алейхем. «Пісня пісень».</u></p> <p><u>Варіативний компонент 2: Соціально спрямований твір про життя підлітків (1 за вибором вчителя).</u></p> <p>ТЛ. Знайомство з окремими художніми принципами реалістичного зображення. Поглиблення поняття «іронія».</p> <p>КК. Клезмерська музика. Вистава «Вечір Шолом-Алейхема» А. Грановського (1921 р.). Ілюстрації М. Шагала до творів Шолом-Алейхема. Кіноекранізації творів Шолом-Алейхема.</p> <p>УМ. Україна в житті та творчості Шолом-Алейхема. Розквіт літератури на їдиш в Україні наприкінці XIX – у першій</p>	<p>художньої виразності.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркоче, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями та інші); усний та письмовий переказ почутого/прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); інтерв'ю з персонажами; коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа, зображувально-виражальних засобів; створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; виконання завдань на порівняння (літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі</p>
--	--	---

<p>позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших;</p> <p>знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей;</p> <p>модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p>	<p>третині XX ст.</p> <p>МЗ. Література та історія, географія, біологія, суспільні науки.</p>	<p>і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять (знайомство з окремими художніми принципами реалістичного зображення, поглиблення поняття «іронія»).</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>Створення сценарію для екранізації, радіовистави; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення/змінювання/ створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в</p>
---	---	--

<p>розмежує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду;</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>розпізнає в тексті літературні, зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;</p> <p>характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому;</p> <p>коментує власні почуття під час читання творів і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p>		<p>технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші); застосування в мовленні літературознавчих термінів («іронія», «реалістичне зображення»).</p>
---	--	--

<p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт;</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p>		
---	--	--

<p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах;</p> <p>виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок;</p> <p>демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p>		
---	--	--

<p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення;</p>		
<h3>ЧАСТИНА 4. У ПОШУКАХ СЕНСУ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ</h3>		
<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів, що висвітлюють грані людських стосунків,</p>	<p>4.1. З поезії Сходу</p> <p>Розквіт китайської культури за часів імперської династії Тан. Вплив конфуціанства та даосизму на китайську поезію.</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання художніх текстів, які розкривають пошуки сенсу людського життя, інформації про авторів Лі Бо, Ду Фу, Омара Хаяма, Гафіза, Ш. Петефі, Дж. Р. Кіплінга, Рюноске Акутагаву, А. де Сент-Екзюпері; переказ прочитаного тексту</p>

<p>акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову приналежність почутих або прочитаних творів про людські стосунки, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p> <p>переказує сюжет почутих/прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних</p>	<p>Лі Бо (701–762). Печаль на яшмовому ганку. Сосна біля південної галереї.</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>«Дух мандрівного лицарства» у житті та поезії письменника. Описи природи, відтворення стану людської душі та роздуми про сенс людського життя в ліриці Лі Бо.</p> <p>Ду Фу (Ду Шаолін, 711–770).</p> <p>Пісня про хліб і шовк. Весняні надії.</p> <p>Стислі відомості про автора. Осуд війни й утвердження цінності мирного життя в ліриці Ду Фу. Сподівання на відродження батьківщини у творах поета. Конфуціанські мотиви його поезії. Відповідності між пейзажем і внутрішнім світом ліричного героя.</p> <p>Омар Хаям (бл. 1048–1122). Рубаї.</p> <p>Стислі відомості про автора. Жанр рубаї у творчості Хаяма. Вільнодумний та життєлюбний характер його поезії. Осмислення можливостей людини та їхніх меж; пошуки щастя, мудрості та сенсу життя у віршах Хаяма. Суфійські ідеї в його ліриці; її інакомовний зміст.</p>	<p>(стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості авторів прочитаних творів; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, тез; характеристика літературних персонажів (Маленький принц, жителі планет, Будда, Кандата, ліричний герой творів О. Хаяма, Лі Бо, Ду Фу, Гафіза, Ш. Петефі, Дж. Р. Кіплінга) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями, мелодекламація, відеопоезія та інші); усний та письмовий переказ почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на</p>
---	---	--

<p>творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури;</p> <p>характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях;</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших;</p> <p>знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей;</p>	<p>Шамседдін Мухаммад Гафіз Ширазі (бл. 1325–1389 або 1390). Газелі.</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Жанр газелей у ліриці Гафіза. Вплив суфійської філософії на його творчість. Увиразнення закоханості у красу світу, сили любовних переживань, роздумів про мінливість долі та ін. провідні мотиви газелей поета.</p> <p>4.2. З поезії Заходу</p> <p>Шандор Петефі (1823–1849). Коли ти муж, будь мужнім... Одкрій мені дорогу, доле</p> <p>Стислі відомості про автора. Подорож Ш. Петефі Закарпаттям.</p> <p>Пафос романтичного бунту проти світу в його ліриці. Життєві цінності й моральні чесноти людини в поезії «Коли ти муж, будь мужнім...». Ідеал героїчного служіння людям у вірші «Одкрій мені дорогу, доле»; християнські мотиви у творі.</p>	<p>основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння оригіналів та перекладів творів або уривків, жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа та ліричного героя, зображувально-виражальних засобів (антитеза, гіпербола, метафора, епітет, порівняння, символ тощо); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); виконання завдань на порівняння (літературного твору та його перекладів, літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («казка-притча», «рубайі», «газель», «паралелізм», поглиблення поняття «новела», «притча», «алегорія», «символ», «підтекст», «ліричний герой», «пейзажна лірика», «оповідач», «метафора»).</p>
---	---	--

<p>модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації;</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p>розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду;</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p>	<p>Джозеф Редьярд Кіплінг (1865–1936). Якщо...</p> <p>Стислі відомості про письменника.</p> <p>Моральні чесноти справжньої людини в поезії «Якщо...» Протистояння життєвим труднощам і сенс людського буття у творі.</p> <p><u>Коло читання</u></p> <p><u>Інваріантний компонент:</u> Ду Фу. «Пісня про хліб і шовк». «Весняні надії». Лі Бо. «Печаль на яшовому танку». «Сосна біля південної галереї». Шамседдін Мухаммад Гафіз Ширазі. «Я по троянду в сад спустився на світанні». «Серце – скинія святині: для любові тихий храм». Омар Хаям. «Прийшли ми чистими – і стали ми брудними», «Любов – це сонечко, що Всесвіт огріває», «Ми – зібрання ляльок, нас крутить як хотя», «Що світ міняється – чи варто цим журитись?». «Ми – сонце щастя й горя океан» та ін. рубаї. Шандор Петефі. «Коли ти муж, будь мужнім...». «Одкрив мені дорогу, доле». Джозеф Редьярд Кіплінг. «Якщо...».</p> <p><u>Варіативний компонент I. Афоризми Конфуція. Поезії Лі Бо, Ду Фу, Омара Хаяма, Гафіза, Абулькасіма Фірдоусі, Ширазі, Дж. Р. Кіплінга, Ш. Петефі та</u></p>	<p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (характеристика персонажу, ліричного героя, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення/змінювання/створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологах; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші), складання власних рубаї, притч; застосування в мовленні літературознавчих термінів («казка-притча», «рубаї», «газель», «паралелізм», поглиблення поняття «новела», «притча», «алегорія», «символ», «підтекст», «ліричний герой», «пейзажна лірика», «оповідач», «метафора»).</p>
---	--	---

<p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>розпізнає в тексті літератури, зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;</p> <p>характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому;</p> <p>коментує власні почуття під час читання творів і враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або</p>	<p><i>ін. ліриків.</i></p> <p><i><u>Варіативний компонент 2: 2–3 твори з поезії Сходу та Заходу.</u></i></p> <p>ТЛ. Поглиблення поняття «пейзажна лірика». Поняття «ліричний герой», «паралелізм», «рубай», «газели».</p> <p>КК. Зв'язок лірики та живопису в середньовічному Китаї. Картини «Слухаючи вітер у соснах» Ма Ліня, «Початок весни в горах» Го Сі, «Роздуми над поезією Ду Фу» Ван Шаміня. Середньовічні мініатюри до рубайі О. Хаяма.</p> <p>УМ. Твори Хаяма та Гафіза в українських перекладах А. Кримського й В. Мисика. Поезії Лі Бо в перекладах Л. Первомайського, Г. Туркова, Б. Рифтіна. Пам'ятники Ш. Петефі в Ужгороді та Івано-Франківську. Л. Первомайський як перекладач поезії Ш. Петефі. В. Стус та його переклад вірша «Якщо...» Дж. Р. Кіплінга.</p> <p>МЗ. Література та історія, природничі науки, етнографія.</p>	
--	---	--

<p>колективний медійний продукт.</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах;</p>	<p><u>2.4. Філософська проза</u></p> <p>Рюноске Агутагава (1892–1927). Павутинка.</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Вплив буддизму на його творчість.</p> <p>Філософський зміст новели «Павутинка». Критика егоїзму в образі Кандати; психологічні та моральні причини його вчинку. Буддистські мотиви у творі. Метафора павутинки та символічний підтекст твору.</p> <p>Антуан де Сент-Екзюпері (1900–1944). Маленький принц (ключові епізоди).</p> <p>Стислі відомості про письменника.</p> <p>«Маленький принц» – філософська казка-притча. Алегоричний зміст фантастичної мандрівки Маленького принца. Почуття і стосунки людей у сприйнятті Маленького принца. Моральний вибір і відповідальність за нього. Справжні та хибні цінності життя. Образи Маленького принца та оповідача.</p>	
---	---	--

<p>виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок;</p> <p>демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування</p>	<p><u>Коло читання</u></p> <p><u>Інваріантний компонент:</u> Рюноске Акутагава. «Павутинка». Антуан де Сент-Екзюпері. «Маленький принц» (ключові епізоди).</p> <p><u>Варіативний компонент 1.</u> А. де Сент-Екзюпері. «Планета людей». Рюноске Акутагава. Новела за вибором вчителя. А. Гавальда. «35 кіло надії».</p> <p><u>Варіативний компонент 2.</u> Філософська казка-притча за вибором вчителя.</p> <p>ТЛ. Поглиблення поняття «притча», «алегорія», «символ», «підтекст», «оповідач». Поняття «казка-притча».</p> <p>КК. Малюнки А. де Сент-Екзюпері до його казки «Маленький принц». Анімаційний мультфільм реж. Марка Осборна (2015) за казкою «Маленький принц». Сюжети новел Акутагани у стрічці А. Куросави «Рашьомон»</p> <p>УМ. Пам'ятник Маленькому принцу в м. Дніпрі.</p> <p>МЗ. Література та історія, астрономія, історія культури.</p>	
--	--	--

<p>нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.</p>		
<p>ЧАСТИНА 5. ЛЮДСЬКІ МОЖЛИВОСТІ В НАУКОВІЙ ФАНТАСТИЦІ</p>		
<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів фантастики та фентезі, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів фантастики та фентезі, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p> <p>переказує сюжет почутих/прочитаних літературних</p>	<p>Айзек Азімов (1920–1992). Фах.</p> <p>Стислі відомості про письменника.</p> <p>Картина майбутнього в повісті «Фах». Негативні наслідки зображеної системи освіти: автоматизація розвитку особистості, нівелювання її індивідуальних прагнень, ігнорування її свободи волі. Шлях Джорджа Плейтена до самореалізації. Критика небезпечних впливів науково-технічного прогресу на суспільство та людину у творі.</p> <p>Деніел Кіз (1927–2014). Квіти для Елджернона.</p> <p>Стислі відомості про автора.</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання художніх текстів жанру фантастики та фентезі, інформації про авторів А. Азімова, Д. Кіза; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму; розгорнути діалог з питання, що міститься в тексті), з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів прочитаних творів; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з</p>

<p>творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури;</p> <p>характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>дослухається до інших думок, демонструючи</p>	<p>Можливості медицини майбутнього у «Квітах для Елджернона». Сутність зображеного медичного експерименту; спричинені ним зміни у свідомості та суспільному становищі Чарлі Гордона; його життєвий крах. Ставлення Чарлі до миші Елджернона. Критика суспільних взаємин і небезпечних медичних експериментів у науково-фантастичному оповіданні. Особливості оповіді.</p> <p><u>Коло читання:</u></p> <p><u>Інваріантний компонент:</u> Аїзек Азімов. «Фах». Деніел Кіз. «Квіти для Елджернона».</p> <p><u>Варіативний компонент 1:</u> А. Азімов. «Я, робот». К. Гір. «Зільбер. Перша книга сновидінь». В. Рот. «Дивергент».</p> <p><u>Варіативний компонент 2:</u> Один твір наукової фантастики або фентезі (за вибором учителя).</p> <p>ТЛ. Поглиблення понять «наукова фантастика», «фентезі», «оповідач».</p> <p>КК. Кінострічки за творами А. Азімова. Театральні вистави та екранізації «Квітів для Елджернона» Д. Кіза.</p>	<p>прочитаних творів); складання і komponування складного плану, тез; характеристика літературних персонажів (Джордж Плейтен, Чарлі Гордон) з обґрунтуванням цитатним матеріалом); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності.</p> <p>2). <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями та інші); усний та письмовий переказ почутого / прочитаного / переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа та ліричного героя, зображувально-виражальних засобів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); виконання завдань на порівняння (літературного твору</p>
---	--	---

<p>готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації;</p> <p>коментує особливості вираження емоційного стану в різних культурах на основі аналізу почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для розвитку власного емоційного інтелекту.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним</p>	<p>УМ. Українська фантастика. Л. Вороніна. «Таємне Товариство боягузів, або Засіб від переляку № 9», Олесь Бердник. «Хто зважиться – вогняним наречеться».</p> <p>Театральна постановка «Довершений Чарлі» (2009) у Київській академічній майстерні театального мистецтва «Сузір'я».</p> <p>МЗ. Література та суспільні, а також природознавчі науки.</p>	<p>та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки, театральної вистави); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять (поглиблення понять «наукова фантастика», «фентезі», «оповідач»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Створення проєктів (літературні, театральні, дослідницькі, інформаційні тощо); перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (характеристика персонажу, ліричного героя, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення/змінювання/створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалоги в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз</p>
---	---	--

<p>оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>розпізнає в тексті літературні, зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;</p> <p>характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт;</p> <p>обстоює власну думку про роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у культурно-історичному контексті.</p>		<p>власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші), створення власних фанфіків за фантастичними та фентезійними творами; застосування в мовленні літературознавчих термінів («наукова фантастика», «фентезі», «оповідач»).</p>
--	--	---

<p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>створює самостійно тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети;</p> <p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах;</p> <p>виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p>		
--	--	--

<p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.</p>		
<p>ПІДСУМКИ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ</p>		
<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>окреслює та узагальнює тематику і проблематику почутих/прочитаних літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує та систематизує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості прочитаних літературних творів;</p> <p>логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій</p>		<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Виступ щодо узагальнення та систематизації тематики та проблематики (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів), порівняльної характеристики літературних персонажів та ліричних героїв, жанрів, стильових особливостей; власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності, робота в парах, групах.</p>

<p>формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду;</p> <p>позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів прочитаних творів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо ;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб з урахуванням власного читацького досвіду.</p>		<p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі прочитаних творів; творче експериментування з текстом; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>Створення власного письмового мовлення; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Вправи на систематизацію та узагальнення за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (щоденник подвійних нотаток, фішбоун, «шість капелюхів» та інші); імпровізаційні вправи з текстом (фанфік, колаж, буктрейлер, сценарій кінофільму, комікс).</p>	
---	--	---	--

<p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>виконує різні ролі у груповій комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення.</p>			
---	--	--	--

Твори для вивчення напам'ять:

Лі Бо або Ду Фу (1 поезія за вибором); Омар Хаям (2 рубаї за вибором); Дж. Р. Кіплінг. «Якщо...».

9 клас

Рекомендована кількість годин: 1,5 год на тиждень (52,5 год за навчальний рік)

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності (рекомендовані)
ВСТУП		
<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення, акцентуючи увагу на важливих деталях;</p> <p>формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння;</p> <p>коментує інформацію (зокрема частково неповну), сприйняту з одного чи кількох джерел;</p> <p>коментує окремі аспекти форми почутого повідомлення.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів науково-публіцистичного стилю, зокрема</p>	<p><u>Що таке історія літератури? Література та інші види мистецтва.</u></p> <p>Історія літератури від античності до сьогодення; її зв'язок з історією культури. Біблія і античність – фундамент європейської культури та літератури. Роди літератури. Літературні напрями. Моральні цінності в художній літературі.</p> <p>Художній переклад та його культурні функції. Види перекладу.</p> <p>ТЛ. Поняття «історія літератури», «літературний рід», «історико-культурна доба», «літературний напрям».</p> <p>Поглиблення поняття «переклад».</p> <p>КК. Різні види мистецтва в різні історико-культурні епохи. Зв'язки між мистецькими та літературними</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання вступної інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з творчим завданням, з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); дискусія про те, що таке історія літератури, моральні цінності у художній літературі; перегляд слайд-презентації щодо родів літератури та літературних напрямів, художній переклад та його види.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, прогнозоване та інші); усний та письмовий переказ почутого/</p>

<p>фрагментарних;</p> <p>використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для створення власного висловлювання про історію літератури, роди літератури, літературні напрями, моральні цінності в літературі, види перекладу;</p> <p>логічно і послідовно презентує власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади;</p> <p>представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>обстоює власну позицію щодо порушених проблем історії літератури, літератури та інших видів мистецтва, видів перекладів, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади;</p> <p>створює та презентує тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на актуальну визначену тематику.</p>	<p>напрямами. Біблійні та античні мотиви в малярстві різних епох.</p> <p>УМ. Українська школа перекладу та її визначні представники.</p> <p>МЗ. Література та історія, історія культури.</p>	<p>прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); створення власного висловлювання про історію літератури, роди літератури, літературні напрями, види перекладу та досягнення української перекладацької школи; презентація власних поглядів з підкріпленням доречними прикладами з прочитаних творів; завдання на порівняння перекладів літературних творів; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («історія літератури», «історико-культурна доба», «літературний напрям», «роди літератури» (епос, лірика, драма), поглиблення поняття «переклад»).</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>Виступ з обстоюванням власної позиції; складання та обговорення переліків творів, що відображають процес історії літератури, взаємодію родів літератури, літературні напрями, різноманітність видів перекладів.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих літературних, літературознавчих явищ в усному мовленні, прочитаних текстах; застосування в мовленні літературознавчих термінів («роди літератури», «літературний напрям», «історія літератури», «переклад»); створення лінійки часу історії літератури.</p>
---	--	--

<p>4) <i>Мова та мовлення:</i> аналізує окремі літературні, літературознавчі явища в усному мовленні, текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних літературних тем і компонентів;</p> <p>визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між літературними творами і явищами, типові закономірності їх функціонування на основі узагальнення власних спостережень, зокрема на прикладі літературних творів.</p>		
---	--	--

ЧАСТИНА 1. БІБЛІЯ – ДУХОВНА СКАРБНИЦЯ ЛЮДСТВА

<p style="text-align: center;">Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i> свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних біблійних оповідей, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність почутого/прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), ідейно-</p>	<p>1.1. <u>Зі Старого Заповіту</u></p> <p>Давид і Соломон – ідеальні правителі «золотої доби» Ізраїльського царства. Шлях Давида від пастуха до царя. Битва Давида й Голіята; духовне значення перемоги Давида. Цар Давид – псалмоспівець. Уславлення Бога й праведної людини у псалмах Давида. Цар Соломон і побудова Єрусалимського Храму. Легендарна мудрість царя Соломона (суди царя Соломона). Моральні чесноти й вади у «Приповідках Соломона». Поетичність «Пісні пісень».</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання інформації, біблійних переказів та притч; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно, вибірково, з уточненням, розвитком думки, емоційним повтором, уточненням, резюмуванням та іншим); формулювання запитань до почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації на сюжети Старого та Нового Заповіту; виступ щодо тематики окремих біблійних переказів; розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів виступ; складання і компонування складного</p>
---	---	---

<p>тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування;</p> <p>переказує біблійні оповіді Старого та Нового Заповіту докладно, стисло, вибірково, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, художнього тексту, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>співвідносить зміст сприйнятого біблійного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним, соціокультурним, мистецьким контекстом та сучасністю;</p> <p>коментує власні почуття під час читання текстів Біблії і враження від прочитаного;</p>	<p><u>1.2. 3 Нового Заповіту</u></p> <p>Духовні й моральні цінності християнства в Нагірній проповіді Ісуса Христа. Любов до Бога та ближніх як основа християнського світосприйняття; сенс молитви Господньої.</p> <p>Послання апостолів. Уривок про любов з Першого послання апостола Павла до коринфян.</p> <p>Біблійні фразеологізми. Християнські мотиви в літературі та мистецтві.</p> <p><u><i>Інваріантний компонент.</i></u></p> <p><i>З першої книги Царств. Давид і Голіат. Псалми Давида (8, 15). З Третьої книги Царств: будівництво Єрусалимського храму; суд Соломона. З «Приповідок Соломона» (уривок). З «Пісні пісень» (уривок).</i></p> <p><i>З Нагірної проповіді: Заповіді блаженств; молитва «Отче наш»; про примирення; про прощення ворогів; заклик не судити інших.</i></p> <p><i>Перше послання апостола Павла до коринфян, розділ 13 (про любов).</i></p>	<p>плану; завдання на аналіз художніх деталей; дискусія на моральні теми, порушені у прочитаних біблійних творах.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибірково, виразне, оглядове, навігаційне та інші); усний та письмовий переказ почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах);</p> <p>виконання завдань на порівняння (біблійних переказів та ілюстрацій до них, біблійних переказів і знятих на їх основі кінострічки або мультиплікаційної стрічки, образів Давида та Голіята, Десяти заповідей і дев'яти блаженств); створення власного висловлювання про моральні цінності в біблійних творах з урахуванням зв'язків з українською культурою та мистецтвом; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про християнські мотиви в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («послання», «проповідь», розвиток понять «притча», «мотив», «вічний образ», «символ»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, нотатки тощо);</p>
--	---	---

<p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, аналізуючи християнські мотиви в літературі і мистецтві, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу структурно-змістової єдності та інтерпретації кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) з урахуванням прочитаного.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p>	<p>ТЛ. Поглиблення поняття «притча», «символ». Поняття «послання».</p> <p>КК. Образи Давида і Соломона в образотворчих мистецтвах. Тіціан, Рембрандт, Рафаель, Рубенс. Кіно- та мультиплікаційні стрічки про царя Давида. Мозаїка «Проповідь Христа» у Сант-Аполлінаре-Нуове (Равенна). Нагірна проповідь на картинах Х. Ольріха, Ж.-Ж Тіссо та ін.</p> <p>УМ. Українські переклади та переспіви «Пісні пісень»</p> <p>МЗ. Література та релігія, давня історія, археологія, етнографія, фольклор.</p>	<p>створення власного письмового тексту (розгорнута відповідь на питання, роздум про порушені в біблійних переказах питання); аналіз власних написаних текстів, редагування написаного; дискусія (онлайн-дискусія) за прочитаними біблійними переказами з обговоренням порушених в них проблем.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз та використання окремих мовних явищ у прочитаних текстах (біблійні крилаті вислови); застосування в мовленні літературознавчих термінів («притча», «послання», «вічний образ», «символ» тощо), а також біблійних фразеологізмів; пошук ключових слів та опорних словосполучень для власного висловлювання; відгук про твір мистецтва за біблійними мотивами.</p>
--	--	---

<p>організовує, проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в біблійних переказах;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету, засад академічної доброчесності під час онлайн-спілкування;</p> <p>визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок.</p> <p><i>4). Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в біблійних переказах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема</p>		
--	--	--

<p>художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення.</p>		
--	--	--

ЧАСТИНА 2. ВІД АНТИЧНОСТІ ДО ВІДРОДЖЕННЯ

<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів античності, середньовіччя, Відродження, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів Есхіла, Сапфо, Вергілія, Данте, Петрарки, Шекспіра, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p>	<p><u>2.1. З давньогрецької літератури</u></p> <p>Загальна характеристика літератури Давньої Греції. Антична лірика. Виникнення давньогрецького театру; його особливості. Антична трагедія.</p> <p>Есхіл (бл. 525 – 456 рр. до н. е.). Прометей закутий (уривки)</p> <p>Стислі відомості про автора. Загальна характеристика сюжету трагедії «Прометей закутий». Риси характеру Прометея. Образна мова твору. Функція хору в трагедії.</p> <p>Сапфо (кінець VII – початок VI ст. до н.</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання інформації, художніх текстів, що презентують історію літератури від античності до Відродження; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням (ввести в зміст елементи опису, роздуму, додаткової розповіді; розгорнути монолог або діалог з питання, що міститься в тексті); формулювання запитань до почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів творів з теми «Від античності до Відродження» (Есхіла, Сапфо, Вергілія, Данте, Петрарки, Шекспіра); виступ щодо тематики та проблематики творів від античності до епохи Ренесансу (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами з прочитаних творів); складання і компонування складного плану, в тому числі і з використанням</p>
---	---	--

<p>переказує сюжет почутих/прочитаних ключових епізодів, вибраних епізодів, окремих розділів творів з теми «Від античності до Відродження» (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів Есхіла, Сапфо, Вергілія, Данте, Петрарки, Шекспіра та їх перекладів;</p> <p>обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач – текст – автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях;</p>	<p>е.). Барвошатна владарко, Афродіто...</p> <p>Стислі відомості про авторку. Кохання, краса, туга – провідні мотиви поезії Сапфо. Відображення світу жіночих почуттів у ліриці поетеси. Вірш «Барвошатна владарко, Афродіто...» – гімн коханню.</p> <p>2.2. З давньоримської літератури</p> <p>Культура Римської імперії. «Золота доба» давньоримської літератури.</p> <p>Публій Вергільій Марон (70–19 рр. до н. е.). «Енеїда» (вибрані пісні)</p> <p>Стислі відомості про автора. Задум поеми «Енеїда», її зв'язки з міфологією та героїчними поемами Гомера. Загальна характеристика її сюжету. Осуд війни та утвердження любові до батьківщини. Риси вдачі Енея; його стосунки з іншими персонажами. Ставлення автора до героїв. Крилаті вислови з «Енеїди».</p> <p><u>Коло читання:</u></p> <p><i>Інваріантний компонент. Есхіл. «Прометей закутий» (уривки). Сапфо. «Барвошатна владарко, Афродіто...»</i></p>	<p>цитат; характеристика літературних персонажів з прочитаних творів (Прометей, Еней, Турн, Трістан, Ізольда, Ромео і Джульєтта, ліричні герої поезій Сапфо, сонетів Петрарки, Шекспіра та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (Еней і Турн, Трістан і Ізольда та Ромео і Джульєтта); виконання завдань на порівняння (сонетів Данте, Петрарки, Шекспіра, поеми Гомера «Одіссея» і Вергілія «Енеїда», «Енеїди» Вергілія та І. Котляревського); літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності.</p> <p>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркоче, виразне, прогнозоване, за ролями та інші); усний та письмовий переказ почутого/прочитаного/ переглянутого (індивідуально, в парах, групах); коментування прочитаних творів, власних вражень від прочитаного; створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі прочитаного («хмари тегів», пост в соціальній мережі, плакат, буктрейлер, скрайбінг, постер,</p>
--	--	---

<p>розпізнає основні факти і судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>обґрунтовує свою позицію щодо почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними;</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та вираження власних поглядів, ідей, переконань.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання художніх текстів;</p> <p>визначає специфіку складників структури текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних родів і жанрів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням</p>	<p><i>Публій Вергілій Марон. «Енеїда»: пісня друга та дванадцята (уривки).</i></p> <p><i>Варіативний компонент 1. Вибрані поезії Сафо, Анакреонта, Піндара (1–2 вірша). Аристофан. «Жаби» (ключові епізоди). Інші пісні з «Енеїди» Вергілія.</i></p> <p><i>Варіативний компонент 2. Ліричні твори античних авторів за вибором вчителя (1–2 поезії).</i></p> <p>ТЛ. Поняття «сапфічна строфа», «драма», «трагедія», «комедія».</p> <p>КК. Сафо в живописі (Рафаель, Г. Клімт).</p> <p>УМ. І. Франко як перекладач Сафо. Вплив Сафо на творчість Лесі Українки. «Енеїда» І. Котляревського.</p> <p>МЗ. Література та історія, етнографія, історія культури.</p> <p>2.3. Від середньовіччя до Відродження</p> <p>Доба середньовіччя в історії культури. Визначальний вплив християнства на історію та культуру середньовічної Європи. Середньовічна картина світу та людини. Загальна характеристика</p>	<p>плакат та інше); порівняння оригіналів та перекладів творів або уривків, жанрових особливостей, тематики, проблематики творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа; зображувально-виражальні засоби (антитеза, гіпербола, метафора, епітет, порівняння, символ тощо); вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші»); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення сюжетів античності, середньовіччя та Відродження в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («сапфічна строфа», «сонет», «епічна поема», «трагедія», «драма», «комедія»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Створення проєктів (літературні, дослідницькі, театральні тощо); уявні заочні та віртуальні екскурсії; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма тощо); складання реферату, тез; інтерв'ю з літературним героєм; створення репортажів з уявних подорожей та зустрічей;</p>
--	--	---

<p>власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p>характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів літературних творів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>розпізнає в тексті прочитаних творів зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;</p> <p>характеризує особливості структури художнього тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних</p>	<p>середньовічної літератури.</p> <p>Роман про Тристана та Ізольду (за реконструкцією Жозефа Бед'є, уривки)</p> <p>Трагічне кохання Тристана та Ізольди. Характери центральних персонажів, сила їхніх почуттів. Конфлікт між почуттям та моральним обов'язком. Відображення лицарської культури у творі. Стосунки Тристана з Ізольдою та Марком. Фантастичні елементи в романі.</p> <p>Данте Аліг'єрі (1265–1321). Сонет «В своїх очах вона несе Кохання...»</p> <p>Стислі відомості про автора. Жанр сонета у творчості Данте. Тема кохання і образ Беатріче у творчості поета. Образ коханої і культ Прекрасної Дами в сонеті «В своїх очах вона несе Кохання...». Християнські мотиви та символічні образи у вірші.</p> <p><u>Коло читання.</u></p> <p><u>Інваріантний компонент.</u> Роман «Тристан і Ізольда» (уривки). Данте Аліг'єрі. Сонет «В своїх очах вона несе Кохання...»</p> <p><u>Варіативний компонент 1.</u> «Пісня про</p>	<p>доповнення/змінювання/ створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологах; створення власного письмового мовлення (опис, характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за визначеною проблематикою; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, саморедагування та редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, фразеологізми, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; складання асоціативної хвилі, ментальної карти, щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта, фішбоун, «шість капелюхів» та інші); аналіз та порівняння авторського стилю авторів прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («сапфічна строфа», «сонет», «епічна поема», «трагедія», «драма», «комедія»).</p>
--	--	--

<p>засобів у ньому;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>створює текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт.</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію (реферат, тези тощо);</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p>	<p><i>Роланда». «Витязь у тигровій шкурі». Нізамі Гянджеві. «Лейла і Меджнун». Франсуа Війон. «Балада прикмет» та ін. вірші. Поезія вагантів. Сонети Данте.</i></p> <p><i>Варіативний компонент 2. Героїчний епос та лірика європейської середньовічної літератури (1–2 твори за вибором вчителя).</i></p> <p>ТЛ. Поняття «сонет». Поглиблення понять «символ», «інакомовлення».</p> <p>КК. «Тристан та Ізольда» у живописі: картини «Кінець пісні» Е.Б. Лейтона, «Тристан та Ізольда» К. Мозера, «Тристан та Ізольда» та «Божевільний Тристан» С. Далі. Музична драма «Тристан та Ізольда» Р. Вагнера. Музична п'єса «Блазень Тантрис» із циклу «Маски» К. Шимановського. Образ Данте на картині Рафаеля «Диспут». Картини «Беатріче благословенна» Д. Г. Россетті та «Данте і Беатріче» Дж. В. Вотерхауса.</p> <p>УМ. М. Рильський як перекладач роману про Тристана та Ізольду. Поема «Ізольда Білорука» Лесі Українки.</p> <p>МЗ. Література та історія, історія</p>	
---	--	--

<p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах історичних творів;</p> <p>створює у цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання;</p> <p>виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>усуває недоліки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в художніх текстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p>	<p>культури.</p> <p>2.4. З літератури Відродження Відкриття світу й людини за доби Відродження. Повернення до культурних надбань античності. Розквіт міської та світської культури. Утвердження ідеалу гармонійної особистості. Ренесансний гуманізм. Злет мистецтв та літератури за доби Ренесансу.</p> <p>Франческо Петрарка (1304–1374). Сонети 61, 132. Стислі відомості про автора. Петрарка як перший поет-гуманіст доби Відродження. Історія виникнення збірки «Книга пісень». Зображення складних любовних переживань у сонетах Петрарки. Лаура як втілення жіночого ідеалу. Відлуння ренесансних настроїв у ліриці Петрарки.</p> <p>Вільям Шекспір (1564–1616). Сонети 116, 130. Ромео і Джульєтта (ключові епізоди). Стислі відомості про автора. Розвиток жанру сонета у творчості Шекспіра. Тема кохання в сонетах Шекспіра. Оспівування земної жіночої</p>	
--	--	--

<p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.</p>	<p>краси. Внутрішній світ ліричного героя.</p> <p>Історія створення «світлої трагедії» «Ромео і Джульєтта». Протиставлення саможертвовного кохання Ромео і Джульєтти непримиримій ворожнечі їхніх сімей. Зображення сили почуттів центральних героїв. Сенс фіналу твору. Ромео і Джульєтта як ренесансні герої і «вічні образи» світової літератури.</p> <p><u>Коло читання.</u></p> <p><u>Інваріантний компонент.</u> Франческо Петрарка. Сонети 61, 132. Вільям Шекспір. Сонети 116, 130. «Ромео і Джульєтта» (ключові епізоди).</p> <p><u>Варіативний компонент 1.</u> Ф. Петрарка. Сонети. В. Шекспір. Сонети. «Багато шуму з нічого». «Дванадцята ніч». Ф. Рабле. «Гаргантюа і Пантагрюель» (уривки).</p> <p><u>Варіативний компонент 2.</u> 1–2 твори з літератури доби Відродження.</p> <p>ТЛ. Поглиблення поняття «сонет». Поняття «трагедія».</p> <p>КК. «Новий час» в образотворчому мистецтві: творчість Леонардо да Вінчі,</p>	
--	--	--

	<p>Мікеланджело, Рафаеля та ін. Ренесансна архітектура. Сікстинська капела. Кінострічки за трагедією В. Шекспіра «Ромео і Джульєтта». Персонажі «Ромео і Джульєтти» у живописі (картини Ф. Хаеса, П. Рої, М. Врубеля, С. Далі та ін.)</p> <p>УМ. Сонет в українській літературі.</p> <p>МЗ. Література та історія, історія культури.</p>	
--	--	--

ЧАСТИНА 3. ВІД БАРОКО ДО ПРОСВІТНИЦТВА

<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів, які презентують літературу від бароко до Просвітництва, акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів П. Кальдерона, Дж.</p>	<p><u>3.1.3 літератури бароко</u></p> <p>Історичне тло доби бароко та її провідні філософські ідеї. Барокова картина світу. Бароковий напрям у мистецтві та літературі; його найвидатніші представники.</p> <p>Джон Донн (1572–1631). Сонет 19.</p> <p>Стислі відомості про автора. Провідні мотиви збірки «Священні</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання художніх текстів, інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням; формулювання запитань до почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості авторів запропонованих творів П. Кальдерона, Дж. Донна, Мольєра, Ф. Шиллера, Й. В. Гете; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і компонування складного плану, в</p>
---	--	--

<p>Донна, Мольєра, Ф. Шиллера, Й. В. Гете, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p> <p>переказує сюжет почутих/прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів XVII–XIX ст., медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації, здобутої з одного чи кількох різних джерел, для формування цілісного уявлення;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні</p>	<p>сонети». Духовні шукання та внутрішні протиріччя ліричного героя сонета 19. Образна система вірша. Християнські мотиви у творі.</p> <p>Педро Кальдерон де ла Барка. Сонети «Про квіти», «Ці risks світла...»</p> <p>Стислі відомості про автора. Кальдерон як яскравий представник іспанського бароко. Філософські теми в поезії Кальдерона. Паралелізм природи та людського життя в сонетах. Символічний зміст образів.</p> <p>3.2. З літератури класицизму</p> <p>Класицизм у мистецтві та літературі; його найзначніші риси та видатні представники. Античне мистецтво як естетичний взірць класицизму. Особливості класицистичної драми. Розквіт класицистичного театру у Франції.</p> <p>Мольєр (Жан Батіст Поклен, 1622–1673). Міщанин-шляхтич.</p> <p>Стислі відомості про автора. Мольєр – майстер класицистичної «високої комедії».</p> <p>Критика вад людської вдачі та суспільного життя в комедії «Міщанин-</p>	<p>тому числі цитатного; характеристика літературних персонажів (ліричні герої П. Кальдерона, Дж. Донна, Ф. Шиллера, Й. В. Гете, образа Журдена та інших) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (ліричних героїв П. Кальдерона та Дж. Донна, образів Журдена і Клеонта); виконання завдань на порівняння (сонетів епохи Відродження та бароко, трагедії Есхіла з віршем Гете про Прометей; перекладів твору різними авторами, літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки, театральної вистави); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркоче, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями, мелодекламація, створення відеопоезії та інші); усний та письмовий переказ почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); інтерв'ю з персонажами (Журден, Прометей); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер,</p>
--	---	---

<p>особливості творів літератури;</p> <p>обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог “читач – текст – автор”) для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях;</p> <p>характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших;</p> <p>знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей;</p>	<p>шляхтич». Риси характеру Журдена; його стосунки з оточенням. Сатира та сарказм у творі. «Міщанин-шляхтич» як класицистична комедія.</p> <p>3.3. З літератури Просвітництва Доба Просвітництва в історії та культурі Європи: центральні ідеї, видатні мислителі, роль суспільної думки та виховання особистості в ідеології просвітників. Доба Просвітництва та Французька революція 1789–1894 рр. Найвизначніші письменники доби.</p> <p>Йоганн Вольфганг Гете (1749–1832). Прометей. Стислі відомості про автора. Й. В. Гете – універсальний геній та засновник німецької літератури. Переосмислення давньогрецького міфу про Прометея у гетевській поезії «Прометей». Духовна незламність, позиція борця за знедолених у вірші. Просвітницькі ідеали в поезії.</p> <p>Фрідріх Шиллер (1759–1805). Ода до Радості</p>	<p>плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа, зображувально-виражальних засобів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм». Поглиблення понять «сонет», «символ», «сатира»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i> Створення сценарію для екранізації, радіовистави; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (власне висловлювання, характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми, есе); доповнення/змінювання/створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологах; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за</p>
--	--	---

<p>визначає позицію співрозмовника/мовця та ступінь досягнення мети комунікації;</p> <p>комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p>розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду;</p>	<p>Стислі відомості про автора. Дружба Гете й Шиллера.</p> <p>Ідеал людського братства в «Оді до радості». Моральні цінності, утверджені у вірші. Особливості його побудови.</p> <p><u>Коло читання.</u></p> <p><u>Інваріантний компонент.</u> Джон Донн. Сонет 19. Педро Кальдерон де ла Барка. Сонети «Про квіти», «Ці риси світла...». Мольєр. «Міщанин-шляхтич». Йоганн Вольфганг Гете. «Прометей». Фрідріх Шиллер. «Ода до Радості».</p> <p><u>Варіативний компонент 1.</u> Поезії Л. де Гонзори, Ф. де Кеведа, Й. В. Гете, Ф. Шиллера (1–2 твори). П. Кальдерон де ла Барка «Життя – це сон». Мольєр. «Тартюф». Вольтер «Простак».</p> <p><u>Варіативний компонент 2.</u> З лірики бароко, драматургії класицизму та літератури Просвітництва (1–2 твори за вибором вчителя).</p> <p>ТЛ. Поняття «бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика»,</p>	<p>проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм», «сонет», «символ», «сатира»); складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів, кіл Венна та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші); застосування в мовленні літературознавчих термінів («бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм». Поглиблення понять «сонет», «символ», «сатира»).</p>
--	--	---

<p>поєднує подану в різні способи інформацію з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), гіпертекстів у цифровому середовищі;</p> <p>характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних типів, стилів і жанрів, епох і культур, зважаючи на культурно-історичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал;</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність</p>	<p>«висока комедія», «ода», «сарказм».</p> <p>Поглиблення понять «сонет», «символ», «сатира».</p> <p>КК. Бароко і класицизм у живописі: картини П. П. Рубенса, Х. ван Р. Рембрандта, Н. Пуссена, Ж. Л. Давіда. Музика бароко (твори А. Вівальді, Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя) та класицизму (твори Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена). «Ода до Радості» Ф. Шиллера в IX симфонії Бетховена і як гімн Європейського Союзу.</p> <p>УМ. Бароко в українській культурі. Творчість Івана Георгія Пінзеля. Поєднання місцевих архітектурних традицій та європейського бароко в українському (козацькому бароко). Просвітництво в Україні. Створення Харківського університету. Василь Каразін як взірць просвітницької особистості.</p> <p>МЗ. Література та історія, міфологія, архітектура, історія культури.</p>	
--	--	--

<p>прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт;</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів</p>		
---	--	--

<p>відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах;</p> <p>добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;</p> <p>демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування;</p> <p>ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм.</p> <p><i>4). Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори</p>		
--	--	--

<p>мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.</p>		
--	--	--

ЧАСТИНА 4. З ЛІТЕРАТУРИ РОМАНТИЗМУ ТА РЕАЛІЗМУ

<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів, які презентують літературу романтизму та реалізму, акцентуючи увагу на важливих деталях,</p>	<p><u>4.1. Загальна характеристика романтизму та реалізму</u></p> <p>Романтизм і реалізм – потужні напрями літератури та мистецтва ХІХ ст. Романтична особистість та її бунт проти дійсності. Центральні романтичні мотиви. Дійсність та вигадка в реалістичних творах. Головні ознаки романтизму та</p>	<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання художніх текстів, інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням; формулювання запитань до почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості авторів запропонованих творів</p>
---	---	---

<p>зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, М. Емінеску, О. де Бальзака, їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p> <p>переказує сюжет почутих/прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів XVII–XIX ст., медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації, здобутої з одного чи кількох різних джерел,</p>	<p>реалізму; найвизначніші представники цих напрямів у літературі XIX ст.</p> <p>4.2. Мозаїка романтичної поезії</p> <p>Крістіан Йоганн Генріх Гейне (1797–1856). Не знаю, що сталося зі мною... На півночі кедр одинокий... Коли розлучаються двоє...</p> <p>Стислі відомості про письменника.</p> <p>Романтичні мотиви та щирість почуттів ліричного героя поезій Гейне. Поетичне потрактування легенди про Лорелею у вірші «Не знаю, що стало зі мною...». Загадкова, згубна краса дівчини у творі. Романтична самотність у вірші «На півночі кедр одинокий»; мрія і дійсність у творі; прийом антитези. Грані кохання у вірші «Коли розлучаються двоє...»</p> <p>Віктор Марі Гюго (1802–1885). Змішані суди</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Викриття беззаконня, несправедливості й жорстокості влади у вірші «Змішані суди». Співчуття до переслідуваних і гнаних у творі. Гуманістичний пафос поезії.</p>	<p>Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, М. Емінеску, О. де Бальзака; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, в тому числі цитатного; характеристика літературних персонажів (ліричні герої Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, М. Емінеску, образи Мазепи, Гобсека, Дервіля, Фанні Мальво, Анастасі де Ресто, Максима де Трая та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом; порівняльна характеристика літературних персонажів (ліричних героїв Г. Гейне, Дж. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, М. Емінеску, Гобсека і Максима де Трая, Фанні Мальво та Анастасі де Ресто); виконання завдань на порівняння (творів романтизму та реалізму; перекладів твору різними авторами; зображення Мазепи в поемі Байрона з історичними даними про гетьмана; літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркове, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями,</p>
---	---	--

<p>для формування цілісного уявлення;</p> <p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури;</p> <p>обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог “читач — текст — автор”) для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях;</p> <p>характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p>позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших;</p> <p>знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в</p>	<p>Адам Міцкевич (1798–1855). Непевність</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Любовні переживання у вірші «Непевність». Романтичний сум ліричного героя. Сенс назви твору.</p> <p>4.3. Історія та природа України в європейській романтичній поезії</p> <p>Джордж Гордон Байрон (1788–1824). Поема «Мазепа».</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Історія написання поеми «Мазепа». Особливості побудови сюжету твору та його історичний контекст. Романтичне кохання в поемі; образи молодого Мазепа та його коханої. Байронічний герой. Природа у творі. Тема війни та образ Карла XII. Ознаки романтизму в поемі.</p> <p>Міхай Емінеску (1850–1889). Буковині</p> <p>Стислі відомості про автора. М. Емінеску та Буковина.</p> <p>Образ Буковини та її природи у вірші «Буковині». Романтичні настрої та мотиви у творі. Внутрішній світ ліричного</p>	<p>мелодекламація, створення відеопоезії та інші); усний та письмовий переказ почутого/ прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); інтерв'ю з персонажами (Мазепа, Гобсек, Дервіль); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа, зображувально-виражальних засобів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші)); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («романтизм», «романтична поема», «романтичний герой», «байронічний герой», «реалізм», «епопея», «художній інтер'єр»; поглиблення понять «портрет», «символічний підтекст», «художня деталь», «образ оповідача», «ліричний герой», «антитеза»).</p>
---	---	--

<p>одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей;</p> <p>визначає позицію співрозмовника/мовця та ступінь досягнення мети комунікації;</p> <p>комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови.</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p>розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи</p>	<p>героя.</p> <p>4.4. З літератури реалізму XIX ст.</p> <p>Оноре де Бальзак (1799–1850). Гобсек</p> <p>Стислі відомості про автора. О. де Бальзак і Україна.</p> <p>Руйнівна сила влади грошей у повісті «Гобсек» та її втілення в образі Гобсека. Гобсек – скнара-філософ; протиріччя його образу та його узагальнено-символічний зміст. Протиставлення морально хворого аристократичного суспільства світу чесних і скромних «маленьких людей» у творі. Образ оповідача; функції портрету, інтер'єру та художньої деталі в повісті. Зміст фіналу твору.</p> <p><u>Коло читання.</u></p> <p><u>Інваріантний компонент:</u> Генріх Гейне. «Не знаю, що сталося зі мною...». «На півночі кедр одинокий...». «Коли розлучаються двоє...». Віктор Гюго. «Змішані суди». Адам Міцкевич. «Непевність». Джордж Гордон Байрон. Поема «Мазепа». Михайл Емінеску. «Буковині». Оноре де Бальзак. «Гобсек».</p> <p><u>Варіативний компонент 1. Поезії Г.</u></p>	<p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Створення сценарію для екранізації, радіовистави; перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (власне висловлювання, характеристика персонажу, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми, есе); доповнення/змінювання/створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологах; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («бароко», «класицизм», «Просвітництво», «філософська лірика», «висока комедія», «ода», «сарказм», «сонет», «символ», «сатира»); складання асоціативної карти, ментальної схеми, щоденника подвійних записів, кіл Венна та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші);</p>
--	---	---

<p>для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду;</p> <p>поєднує подану в різні способи інформацію з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), гіпертекстів у цифровому середовищі;</p> <p>характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних типів, стилів і жанрів, епох і культур, зважаючи на культурно-історичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал;</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і</p>	<p><i>Гейне, Дж. Г. Байрона, П. Б. Шеллі, В. Гюго, М. Емінеску, А. Міцкевича. В. Гюго. «Собор Паризької Богоматері» (ключові епізоди). О. де Бальзак. З «Людської комедії». Ч. Дікенс. «Пригоди Олівера Твіста» (2 вірші та 1 прозовий твір за вибором вчителя).</i></p> <p>ТЛ. Поняття «романтизм», «романтична поема», «романтичний герой», «байронічний герой», «реалізм», «епопея», «художній інтер'єр». Поглиблення понять «портрет», «символічний підтекст», «художня деталь», «образ оповідача», «ліричний герой», «антитеза».</p> <p>КК. Романтизм і реалізм в європейському образотворчому та музичному мистецтві. Пісня «Лорелея» Ф. Ліста. Образ Мазепи у творчості В. Гюго, Ю. Словацького та ін. письменників. Постаць Мазепи в європейському живописі (Т. Жеріко, Ф. В. Е. Делакруа, Л. Буланже та ін.).</p> <p>УМ. Битва під Полтавою та постаць Мазепи в українській культурі. М. Емінеску в Чернівцях; його подорожі</p>	<p>застосування в мовленні літературознавчих термінів («романтизм», «романтична поема», «романтичний герой», «байронічний герой», «реалізм», «епопея», «художній інтер'єр»; поглиблення понять «портрет», «символічний підтекст», «художня деталь», «образ оповідача», «ліричний герой», «антитеза»).</p>
---	---	---

<p>ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p> <p>використовує для виконання завдань текстові/медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною, аргументує вибір таких джерел;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт;</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів</p>	<p>Україною. Пам'ятник Емінеску в Чернівцях. О. де Бальзак і Україна. Житомирський літературно-меморіальний музей Оноре де Бальзака у Верхівні. Творчість А. Міцкевича в перекладах українських письменників.</p> <p>МЗ. Література та історія, природознавчі та суспільні науки.</p>	
---	---	--

<p>відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p> <p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах;</p> <p>добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;</p> <p>демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування;</p> <p>ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори</p>		
---	--	--

<p>мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для вдосконалення власного стилю мовлення.</p>		
--	--	--

ЧАСТИНА 5. ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ХХ–ХХІ СТ.

<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>свідомо застосовує прийоми активного слухання;</p> <p>відповідає на запитання за змістом почутих/прочитаних творів з літератури ХХ–ХХІ ст.,</p>	<p><u>5.1. З літератури доби революцій, світових війн та тоталітаризму</u></p> <p>Зв'язок художньої літератури з історією ХХ та ХХІ ст.; її гуманістичний пафос. Розмаїття художніх напрямів і стилів.</p>	<p><i>1). Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Аудіювання художніх текстів, інформації; переказ прочитаного тексту (стисло, докладно (детально), вибірково, з творчим завданням; формулювання запитань до почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах); перегляд слайд-презентації про короткі відомості про авторів прочитаних творів:</p>
--	---	---

<p>акцентуючи увагу на важливих деталях, зокрема художніх деталях у художньому тексті;</p> <p>обговорює актуальність, жанрово-родову належність почутих або прочитаних творів ХХ–ХХІ ст., їх ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту із ситуацією спілкування та художнього тексту з певною епохою, творчістю митця;</p> <p>переказує сюжет почутих/прочитаних літературних творів (докладно, стисло, вибірково, творчо, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах) відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, ліричних героїв поезії, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p>виявляє невербальні засоби, що вказують на наявність у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) прихованої інформації, передає прихований зміст почутого;</p> <p>окреслює тематику і проблематику почутого/прочитаного повідомлення, літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p>	<p>Ярослав Гашек (1883–1923). Пригоди бравого вояка Швейка. Глава VII. Швейк іде на війну.</p> <p>Стислі відомості про автора. Я. Гашек і Україна.</p> <p>Історія створення роману «Пригоди бравого вояка Швейка». Сатиричне зображення Австро-Угорської імперії у творі. Сміх як зброя критики імперської Першої світової війни. Бравий вояка Швейк, його винахідливість, оптимізм і засоби внутрішнього спротиву війні. Маски блязня й удаваного наївного дурня в образі Швейка.</p> <p>Мартін Німеллер (1892–1984). «Коли вони прийшли за соціал-демократами...»</p> <p>Стислі відомості про автора; його досвід боротьби проти нацизму, перебування в нацистських концтаборах та активної участі в антивоєнному русі після Другої світової війни.</p> <p>Питання морального вибору та відповідальності, суспільної солідарності з жертвами політичних переслідувань та спротиву тоталітарній владі у вірші «Коли вони прийшли за соціал-демократами...».</p>	<p>Я. Гашека, М. Булгакова, В. Дж. Голдінга, А. Маргула-Шпербера, М. Німеллера, Г. Белля, С. Лема, К. Функе; виступ щодо тематики та проблематики літературних творів (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований прикладами та цитатами з прочитаних творів); складання і komponування складного плану, тез; характеристика літературних персонажів (ліричні герої поезій А. Маргула-Шпербера, М. Німеллера, образи Швейка, Шарікова, професора Преображенського, Швондера, Ральфа, Роха, Джека, Саймона, Йони Тихого, Меггі та інші) з обґрунтуванням цитатним матеріалом); порівняльна характеристика літературних персонажів (ліричних героїв А. Маргула-Шпербера, М. Німеллера; професора Преображенського та Швондера); виконання завдань на порівняння (перекладів твору різними авторами; зображення Першої світової війни, Другої світової війни з історичними даними; літературного твору та ілюстрації до нього, літературного твору й знятої на його основі кінематографічної або мультиплікаційної стрічки); пошук прикладів елементів маніпуляції та пропаганди в суспільстві при аналізі зображення історії у дзеркалі творів Я. Гашека, М. Німеллера, М. Булгакова, В. Дж. Голдінга, А. Маргула-Шпербера, Г. Белля; власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності.</p>
---	--	--

<p>аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості творів літератури;</p> <p>визначає основну мету та прогнозує наміри співрозмовника, у разі потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння;</p> <p>розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди;</p> <p>обґрунтовує зв'язок почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог “читач — текст — автор”) для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях;</p> <p>характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань;</p>	<p>Особливості побудови твору. Верлібр.</p> <p>Генріх Белль (1917–1985). «Подорожній, коли прийдеш у Спа...»</p> <p>Стислі відомості про автора.</p> <p>Викриття руйнівної сили нацизму, страшних наслідків Другої світової війни та катастрофічної розплати за неї німецького народу в оповіданні «Подорожній, коли прийдеш у Спа...». Критика шкільного виховання, зіпсованого нацистською ідеологією. Психологічний та символічний підтекст художніх деталей в оповіданні. Функція головної цитати у творі.</p> <p>Вільям Джеральд Голдінг (1911–1993). Володар мух (ключові епізоди)</p> <p>Стислі відомості про письменника.</p> <p>Задум роману, його історико-культурний контекст та притчово-філософський характер. Специфіка відображення досвіду тоталітаризму в «Володарі мух». Образи Ральфа, Роха, Джека та Саймона у творі; їхній алегоричний зміст. Дитяча «острівна демократія» як критика вад західної</p>	<p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Читання (вголос, мовчки, індивідуальне, ланцюжком, вибіркоче, виразне, прогнозоване, коментоване, оглядове, навігаційне, за ролями, мелодекламація, створення відеопоезії та інші); усний та письмовий переказ почутого/прочитаного/переглянутого (індивідуально, в парах, групах, від імені персонажа); коментування прочитаних творів, створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі творів літератури («хмари тегів», постер, плакат, буктрейлер, скрайбінг та інше); порівняння жанрових особливостей, тематики, проблематики різних творів; розпізнавання композиційних прийомів, прийомів створення літературного персонажа та ліричного героя, зображувально-виражальних засобів; вправи за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію» та інші); створення власних альтернативних варіантів розвитку подій в прочитаних творах; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації про відображення прочитаних творів в літературі і мистецтві; виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять («верлібр». поглиблення понять «сатира», «гумор», «гротеск», «психологічний підтекст»,</p>
--	---	---

<p>добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту;</p> <p>знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей;</p> <p>2) <i>Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>застосовує різні види критичного читання текстів різних родів та жанрів;</p> <p>співвідносить зміст літературних творів з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора;</p> <p>коментує та обґрунтовує актуальність порушених в одному чи кількох текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p>розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує</p>	<p>цивілізації. Традиції антиробінзонади та антиутопії у творі. Сенс фіналу.</p> <p><u>5.2. XX ст. у дзеркалі творів іншомовних авторів з України</u></p> <p>Альфред Маргул-Шпербер (1897–1967). Про назву концтабору Бухенвальд</p> <p>Стислі відомості про письменника. А. Маргул-Шпербер і Чернівці.</p> <p>Трагедія Голокосту в поезії А. Маргула-Шпербера «Про назву концтабору Бухенвальд». Паралелі між українською та німецькою «географією» у творі. Протиріччя між природою й історичною травмою у вірші. Образність твору.</p> <p>Михайло Булгаков. Собаче серце або Станіслав Лем. Із «Зоряних щоденників Йони Тихого» (Подорож одинадцята) (1 твір на вибір учителя).</p> <p>Михайло Булгаков (1891–1940). Собаче</p>	<p>«символічна деталь», «символ», «фантастика», «фентезі», «постмодернізм»).</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>Перетворення текстової інформації на візуальну (таблиця, схема, діаграма, кола Венна тощо); створення власного письмового мовлення (характеристика епохи, характеристика персонажу, ліричного героя, порівняльна характеристика персонажів, опис, роздум про порушені в прочитаних творах проблеми); доповнення / змінювання / створення діалогів та монологів або переробка монологів в діалоги та діалогів в монологи; відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; дискусія за проблематикою прочитаних творів; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p>4) <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>Аналіз окремих мовних явищ в прочитаних текстах (символи, крилаті вислови); відгук про твір мистецтва за мотивами прочитаних творів; застосування в мовленні літературознавчих термінів («верлібр», «сатира», «гумор», «гротеск», «психологічний підтекст», «символічна деталь», «символ», «фантастика», «фентезі», «постмодернізм»); складання асоціативної хвилі, ментальної карти,</p>
--	--	--

<p>підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду;</p> <p>характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p>проекціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності;</p> <p>знаходить спільне і різне в прочитаних творах за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо;</p> <p>розпізнає в тексті літератури, зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю;</p> <p>характеризує особливості структури тексту, визначаючи функції та роль композиції, мовних засобів у ньому;</p> <p>пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах;</p>	<p>серце.</p> <p>Стислі відомості про письменника. М. Булгаков і Київ.</p> <p>Повість «Собаке серце» – гостра політична сатира на більшовицьку революцію 1917 р. та спричинені нею суспільні перетворення. Критика ідеологічної концепції створення «нової людини» та «нового суспільства» у сатиричній повісті. Центральні персонажі та їхній символічний зміст. Осмислення ролі інтелігенції у (після) революційних потрясіннях країни. Символічний зміст фіналу. Фантастичні та гротескні елементи в повісті.</p> <p>Станіслав Лем (1921–2006). Із «Зоряних щоденників Йони Тихого» (Подорож одинадцята)</p> <p>Стислі відомості про письменника. С. Лем і Львів.</p> <p>Стисла характеристика циклу «Зоряні щоденники Йони Тихого».</p> <p>Фантастичні мандрівки головного героя як віддзеркалення реалій ХХ ст. Критика суспільства, побудованого на недовірі людей одне до одного, підозрах і доносах</p>	<p>щоденника подвійних записів та інших вправ за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення (сенкан, діаманта та інші), складання власного щоденника.</p>
--	---	---

<p>робить аргументовані висновки про наявність у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p>на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт;</p> <p>3) <i>Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>записує власне мовлення, використовуючи у разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p> <p>складає та оформлює власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм;</p>	<p>у «Подорожі одинадцятій». Літературна форма оповіді. Риси характеру головного героя. Гумористичні й сатиричні елементи у творі.</p> <p>5.3. Література як сюжет літератури. Художні твори межі XX–XXI ст.</p> <p>Корнелія Функе (нар. 1958 р.). Чорнильне серце (ключові епізоди).</p> <p>Стислі відомості про авторку.</p> <p>Постмодерністська концепція «світу як тексту» у казці «Чорнильне серце». Перетини кордонів між реальністю та друкованим текстом; образи Меггі та її батька як посередників між книгою та світом. Загартування характеру дівчинки у випробуваннях під час неймовірної мандрівки. Перемога над злом у творі.</p> <p><i>Коло читання.</i></p> <p><i>Інваріантний компонент. Ярослав Гашек. «Пригоди бравого вояка Швейка» (глава VII). Мартін Німеллер. «Коли вони прийшли за соціал-демократами...». Генріх Белль. «Подорожній, коли прийдеш у Спа...». Михайло Булгаков. «Собаче серце» або Станіслав Лем. «Зоряні щоденники Йони Тихого» – за вибором</i></p>	
---	---	--

<p>організовує та проводить дискусію (онлайн-дискусію), бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем, порушених в текстах;</p> <p>вирізняє прояви маніпулятивних впливів та уникає їх;</p> <p>виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування.</p> <p>4). <i>Мова та мовлення:</i></p> <p>аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення ;</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує</p>	<p><i>вчителя. Вільям Джеральд Голдінг. «Володар мух» (ключові епізоди). Альфред Маргул-Шпербер. «Про назву концтабору Бухенвальд». Станіслав Лем. «Зоряні щоденники Йони Тихого». Корнелія Функе. «Чорнильне серце» (ключові епізоди).</i></p> <p><i>Варіативний компонент 1. Я. Гашек. Пригоди бравого вояка Швейка (вибрані глави). М. Булгаков. «Фатальні яйця». Вірші німецькомовних поетів Буковини про Другу світову війну. К. І. Галчинський. «Пісня про солдатів з Вестерплатте». Станіслав Лем. «Зоряні щоденники Йони Тихого» (вибрані подорожі). М. Зюзак. «Крадійка книжок».</i></p> <p><i>Варіативний компонент 2. Прозові й поетичні твори про світові війни та тоталітаризм; наукова фантастика та фентезі (2 за вибором вчителя).</i></p> <p>ТМ. Поняття «верлібр», загальне уявлення про поняття «постмодернізм». Поглиблення понять «сатира», «гумор», «гротеск», «психологічний підтекст», «символічна деталь», «символ», «фантастика», «фентезі».</p> <p>КК. Перша світова війна в живописі О. Дікса. Кінострічка «Бравий солдат Швейк» (1957, реж. Карел Стекли). Друга світова війна очима художника</p>	
---	---	--

<p>ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності; використовує знання про системність мовних, літературних явищ для вдосконалення власного мовлення.</p>	<p>Ф. Нуссбаума (картини «Тріумф смерті», «У таборі» тощо).</p> <p>Кіноекранізації та анімаційний фільм за «Зоряними щоденниками Йони Тихого». Кінофільм «Чорнильне серце» (реж. Ієн Софтлі, 2007 р.) за однойменною книжкою Корнелії Функе.</p> <p>УМ. Я. Гашек у Києві. Галицькі шляхи Швейка. Історія українських перекладів «Пригод бравого вояка Швейка» Я. Гашека. Пам'ятники Швейку в Україні.</p> <p>М. Булгаков і Україна. Літературно-меморіальний музей М. Булгакова в Києві. Пам'ятник письменнику в Києві. А. Маргул-Шпербер і Чернівці. Петро Рихло як перекладач та популяризатор німецькомовної поезії Буковини. Меморіальна дошка Станіславу Лему та присвячений йому мурал у Львові.</p> <p>МЗ. Література та історія, суспільні науки, історія культури.</p>	
<h2>ПІДСУМКИ</h2>		
<p>Учень/учениця</p> <p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>окреслює та узагальнює тематику і проблематику</p>		<p><i>1) Сприйняття та комунікація:</i></p> <p>Виступ щодо узагальнення та систематизації тематики та проблематики (розгорнутий, логічно структурований, обґрунтований)</p>

<p>почутих/прочитаних літературних творів, медіатексту для подальшої інтерпретації;</p> <p>аналізує та систематизує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості прочитаних літературних творів;</p> <p>логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду;</p> <p>позитивно впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших;</p> <p>виокремлює істотні особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>контролює використання невербальних засобів в умовах реалізації типових стратегій спілкування.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту,</p>		<p>прикладми та цитатами з прочитаних творів), порівняльної характеристики літературних персонажів та ліричних героїв, жанрів, стильових особливостей; власне висловлювання з використанням засобів художньої виразності, робота в парах, групах.</p> <p><i>2) Читання, аналіз, інтерпретація:</i></p> <p>Створення власного висловлювання на основі прочитаних творів; створення власного медіапродукту на основі прочитаних творів; творче експериментування з текстом; створення за допомогою цифрових ресурсів власного повідомлення або презентації.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>Створення власного письмового мовлення; аналіз власних написаних текстів або висловлювання, редагування написаного.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i></p> <p>Вправи на систематизацію та узагальнення за різноманітними стратегіями, зокрема в технології критичного мислення; імпровізаційні вправи з текстом (фанфік, колаж, буктрейлер, сценарій кінофільму, щоденник, комікс тощо).</p>
---	--	---

<p>медіатексту) та критичних суджень інших осіб;</p> <p>використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб з урахуванням власного читацького досвіду;</p> <p>творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), передає його в іншому культурно-історичному контексті.</p> <p><i>3) Висловлювання думок:</i></p> <p>передає зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію;</p> <p>оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p>виконує різні ролі у груповій комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p>ідентифікує різні види помилок на рівні змісту,</p>		
--	--	--

<p>структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм.</p> <p><i>4) Мова та мовлення:</i> використовує знання про системність мовних та літературних явищ для вдосконалення власного мовлення;</p> <p>використовує різноманітні стратегії для продукування нових мистецьких ідей, використовує і доопрацьовує ідеї інших осіб на засадах академічної доброчесності;</p> <p>творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення.</p>		
---	--	--

Твори для вивчення напам'ять:

Данте Аліґ'єрі. Сонет «В своїх очах вона несе Кохання...»; Франческо Петрарка. Сонет 61 або 132 (за вибором); Вільям Шекспір. Сонет 116 або 130 (за вибором); Генріх Гейне. «Не знаю, що сталося зі мною...», або «На півночі кедр одинокий...», або «Коли розлучаються двоє...» (1 вірш за вибором). Міхай Емінеску. «Буковині».

Загальний перелік творів для вивчення напам'ять у 7–9 класах

7 клас:

Фрідріх Шиллер. «Рукавичка».

8 клас:

Лі Бо **або** Ду Фу (один вірш за вибором).

Омар Хаям. Рубаї (два вірші за вибором).

Дж. Р. Кіплінг «Якщо...».

9 клас:

Данте Аліг'єрі. Сонет «В своїх очах вона несе Кохання...».

Франческо Петрарка. Сонет 61 або 132 (один вірш за вибором).

Вільям Шекспір. Сонет 116 або 130 (один вірш за вибором).

Генріх Гейне. «Не знаю, що сталося зі мною...», **або** «На півночі кедр одинокий...», **або** «Коли розлучаються двоє...» (один вірш за вибором).

Міхай Емінеску. «Буковині».

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» (2017 р.).
2. Закон України «Про повну загальну освіту» (2020 р.).
3. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р., № 898).
4. Додаток 1 до Державного стандарту базової середньої освіти.
5. Додаток 2 до Державного стандарту базової середньої освіти.
6. Типова освітня програма для 5–9 класів загальної середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2021 р., № 235)
7. Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм. Лист МОН № 4.5/637-21 від 24.03.21 року.
8. Відповідаємо на запитання: усе про модельні навчальні програми для розробників і шкіл/ Ольга Головіна, «Нова українська школа», 12.04.2021р.[URL: <https://nus.org.ua/questions/vidpovidayemo-na-zapytannya-use-pro-modelni-navchalni-programy-dlya-rozrobnykiv-i-shkil/>]